

De uitkomsten van de RMC analyse 2005
eindrapport april 2006

Sardes
Loes van Tilborg
Wander van Es

Inhoudsopgave	Pagina
1. Inleiding	2
2. Samenvatting	3
3. Uitvoering van de wettelijke taken door gemeenten en scholen	6
4. Het RMC-netwerk nader bekeken	8
5. De registratie van het voortijdig schoolverlaten	11
6. De aantallen voortijdige schoolverlaters en de gerealiseerde herplaatsingen	14
7. Beschikbare middelen voor de aanpak van het voortijdig schoolverlaten	26
8. Mogelijkheden van trajecten voor voortijdig schoolverlaters	28

1. Inleiding

In dit onderzoeksverslag wordt het overzicht gepresenteerd van de uitkomsten uit de RMC-effectrapportages van het schooljaar 2004-2005. Aan de hand van een OCW-model stelt elke regio ieder jaar een effectrapportage op, waarin verslag wordt gedaan van de resultaten van de Regionale Meld- en Coördinatiefunctie Voortijdig Schoolverlaten in het voorgaande schooljaar. De aangeleverde gegevens hebben betrekking op het aanwezige netwerk van gemeenten en instellingen in de regio, die zich bezighouden met de melding, registratie en aanpak van het voortijdig schoolverlaten, de inzet van de financiële middelen, de uitgevoerde prioriteitstelling binnen het totale bestand van voortijdige schoolverlaters, de kwantitatieve gegevens over de aantallen voortijdig schoolverlaters en de gerealiseerde herplaatsingen en de streefdoelen voor de toekomst. Ook wordt in de effectrapportages ingegaan op aanwezige knelpunten, belemmerende factoren en ontbrekende randvoorwaarden bij de uitvoering van de onderscheiden taken, en op de gebleken succesfactoren. Het is goed om te bedenken dat het opstellen van een volledig en betrouwbaar beeld uit de beschikbare gegevens niet mogelijk is. In de diverse hoofdstukken is aangegeven tot welke omvang gegevens en cijfers beschikbaar waren.

2. Samenvatting

In deze rapportage is verslag gedaan van de situatie van het voortijdig schoolverlaten in het schooljaar 2004-2005 en de aanpak die in de RMC-regio's voorhanden is om het voortijdig schoolverlaten terug te dringen. De gegevens zijn samengesteld uit de effectrapportages die elke regio jaarlijks aan het Ministerie van OCW verstrekt over de regionale stand van zaken in het voortijdig schoolverlaten.

De omvang van het voortijdig schoolverlaten

De belangrijkste uitkomsten uit de RMC-rapportages zijn, dat in de periode 1 augustus 2004 tot 1 augustus 2005 56.963 nieuwe voortijdige schoolverlaters zijn aangemeld (dat zijn de jongeren die voortijdig schoolverlater werden in het schooljaar 2004-2005). Er waren op 1 augustus 2004 in de RMC-regio's ook nog 45.509 oude voortijdige schoolverlaters geregistreerd (dat zijn de jongeren die in het voorgaande schooljaar ook al voortijdig schoolverlater waren maar nog niet herplaatst waren op 1 augustus 2004).

Ten behoeve van de Lissabondoelstelling in 2010 is het Nederlandse beleid o.a. gericht op het terugdringen van het aantal nieuwe voortijdige schoolverlaters.

Kenmerken van de nieuwe voortijdige schoolverlaters

Voor zover bekend is 65% van de nieuwe voortijdige schoolverlaters van Nederlandse herkomst en 35% is allochtoon. De opleidingssoort die relatief de meeste nieuwe voortijdige schoolverlaters produceert is het mbo (24.694 nieuwe voortijdige schoolverlaters). Van 16.746 nieuwe voortijdige schoolverlaters is bekend dat zij als opleidingsachtergrond het voortgezet onderwijs hebben.

Van de 16.746 nieuwe voortijdige schoolverlaters van wie bekend is dat ze uit het voortgezet onderwijs afkomstig zijn, komt 67% (= 11.145 voortijdige schoolverlaters) uit het vmbo. Van deze 11.145 voortijdige schoolverlaters uit het vmbo hebben, voor zover bekend, er 3.735 het vmbo ongediplomeerd verlaten.

Van de 24.694 nieuwe voortijdige schoolverlaters van wie bekend is dat ze in het mbo zijn uitgevallen, is 65% afkomstig uit de beroepsopleidende leerweg. Van 15.742 nieuwe voortijdige schoolverlaters is bekend dat zij de school zonder enig diploma of toegang tot klas 4 van havo of vwo hebben verlaten. Van de nieuwe voortijdige schoolverlaters is 57% man en 43% vrouw. Van de nieuwe voortijdige schoolverlaters is 78% niet meer leerplichtig.

Kerncijfers 2004-2005 van de door de RMC's geregistreerde nieuwe voortijdige schoolverlaters

<i>omvang</i>	15.742 nieuwe prioritaire voortijdige schoolverlaters	in totaal 56.963 nieuwe voortijdige schoolverlaters
<i>etnische herkomst</i>	65% van Nederlandse herkomst	35% van allochtone herkomst
<i>opleidingsachtergrond</i>	56% afkomstig uit het mbo	38% afkomstig uit het voortgezet onderwijs
<i>geslacht</i>	57% man	43% vrouw
<i>leeftijd</i>	22% leerplichtig	78% niet leerplichtig

Herplaatste voortijdige schoolverlaters

Volgens opgave in de RMC-rapportages bedroeg in de periode 1 augustus 2004 tot 1 augustus 2005 het totaal aantal herplaatste voortijdige schoolverlaters 29.406 (18.774 nieuwe voortijdige schoolverlaters en 10.632 oude voortijdige schoolverlaters werden herplaatst).

Van de voortijdige schoolverlaters die volledig leerplichtig zijn, werd 37% herplaatst, van de partieel leerplichtige voortijdige schoolverlaters werd 45% herplaatst en van de niet leerplichtige voortijdige schoolverlaters werd 48% herplaatst.

In 51% van de herplaatste gevallen vond herplaatsing naar een onderwijstraject plaats (volledig onderwijs of een leerwerktraject), in 39% van de herplaatste gevallen werd de jongere doorgeleid naar werk (WIW of een baan) en in 2% van de herplaatste gevallen kwam de voortijdige schoolverlater in een opvangvoorziening terecht. Van 8% van de herplaatsingen is niet bekend, waaruit het herplaatsingstraject heeft bestaan. Voor zover bekend zijn de meeste herplaatste jongeren van Nederlandse herkomst (59%) en is 41% allochtoon.

De aanpak van het voortijdig schoolverlaten

Volgens de gegevens in de RMC-effectrapportages vervullen vrijwel alle scholen voor voortgezet onderwijs en de BVE instellingen hun wettelijke meldtaak van voortijdig schoolverlaten. In 13 (kleinere) gemeenten van de in totaal 467 gemeenten wordt de rapportage taak om de bij de woongemeente gemelde voortijdige schoolverlaters door te melden naar het RMC-punt niet nagekomen.

Het RMC-netwerk is voor 96% compleet. Dat wil zeggen dat volgens de RMC-coördinatie vrijwel alle scholen, jeugdhulpverleningsinstellingen en justitiepartijen en 92% van de instellingen op het terrein van werk en inkomen op enige wijze in het netwerk betrokken zijn bij de aanpak van het voortijdig schoolverlaten

Een belangrijke taak van de RMC-regio's is gelegen in de regionale registratie van de voortijdige schoolverlaters. In het uitvoeringsbesluit bij de RMC-wet is aangegeven over welke registratiegegevens de regio's dienen te beschikken. Bijna alle regio's hebben vrijwel alle vereiste gegevens van de nieuwe voortijdige schoolverlaters in hun registratiesystemen opgenomen. Van de oude voortijdige schoolverlaters ontbreken gemiddeld in 11 RMC-regio's de vereiste registratiegegevens en het vereiste onderscheid naar prioritaire voortijdige schoolverlaters wordt gemiddeld in 11 regio's niet gemaakt.

In 2005 is volgens de opgave in de RMC-rapportages (niet alle RMC regio's waren in staat om een opgave te verstrekken, zodat hiervan geen volledig beeld is) tenminste €46.127.379 beschikbaar voor de aanpak van het voortijdig schoolverlaten. Een gedeelte van deze middelen is afkomstig uit de rijksbijdrage RMC-functie (€14.546.615); de andere middelen (€31.580.764) zijn afkomstig uit GOA, GSB en andere gemeentelijke bronnen. Van €44.840.274 is bekend, hoe de middelen ingezet zijn. Van deze ingezette middelen wordt €29.725.658 (66%) besteed aan trajectbegeleiding en aan projecten voor voortijdige schoolverlaters. Een aantal projecten en trajecten is speciaal bestemd voor de aanpak van de prioritaire voortijdige schoolverlaters. Die insteek boekt een licht rendement: 30% van de prioritaire voortijdige schoolverlaters is herplaatst en van de niet-prioritaire voortijdige schoolverlaters is 28% herplaatst.

Trends in de aantallen voortijdige schoolverlaters

De nationale Nederlandse doelstelling is om het aantal nieuwe voortijdige schoolverlaters in 2010 met 50% te hebben gereduceerd. Nulmeting voor deze nationale doelstelling is het aantal nieuwe voortijdige schoolverlaters in 2002. Om meer zicht te krijgen op het doelbereik zijn in de onderstaande tabel de gegevens vanaf het ijkjaar 2002 weergegeven.

	2001-2002	2002-2003	2003-2004	2004-2005
aantal nieuwe voortijdige schoolverlaters	70.508	63.849	63.914	56.963
percentage nieuwe vsv-ers (als % van het aantal ingeschreven leerlingen)	6%	5%	5%	4%
aantal nieuwe voortijdige schoolverlaters waarvan bekend is dat ze afkomstig zijn uit v(s)o	18.498	15.756	14.062	16.960
aantal nieuwe voortijdige schoolverlaters waarvan bekend is dat ze afkomstig zijn uit BVE (MBO+VE)	23.524	27.983	25.778	25.243
aantal oude voortijdige schoolverlaters		26.515	44.314	45.509
aantal oude voortijdige schoolverlaters waarvan bekend is dat ze afkomstig zijn uit v(s)o		6.314	9.989	12.362
aantal oude voortijdige schoolverlaters waarvan bekend is dat ze afkomstig zijn uit BVE (MBO+VE)		5.358	11.077	13.063
aantal herplaatste voortijdige schoolverlaters	20.142	20.361	24.106	29.406
aantal herplaatsingen waarvan bekend is dat de jongeren zijn herplaatst naar regulier onderwijs	9.128	10.384	11.986	14.422

De gegevens zijn gebaseerd op de jaarlijkse opgave in de RMC-rapportages.

Uit de beschikbare RMC-cijfers van 2004-2005 over het aantal nieuwe voortijdige schoolverlaters blijkt, dat deze doelstelling nog niet in beeld is: de afname van het aantal nieuwe voortijdige schoolverlaters in 2004-2005 ten opzichte van het ijkjaar 2001-2002 bedraagt inmiddels 19%.

In de Nederlandse beleidsdefinitie worden voortijdige schoolverlaters, die beschikken over een diploma van de assistentopleiding of een getuigschrift van het praktijkonderwijs én in het bezit zijn van een arbeidsovereenkomst, niet meegeteld als voortijdig schoolverlater, ondanks het feit dat deze jongeren niet beschikken over een startkwalificatie. Het gaat om 654 voortijdige schoolverlaters (102 oude voortijdige schoolverlaters en 525 nieuwe voortijdige schoolverlaters). Brengen we deze correctie aan, dan is er een afname van 20% van het aantal nieuwe voortijdige schoolverlaters in 2004-2005 ten opzichte van het ijkjaar 2001-2002.

Hoofdpunten uit de analyse

De kwaliteit van de registratie

Nog steeds zijn er onvolkomenheden in de regionale registraties van het voortijdig schoolverlaten, zodat geen definitief beeld te geven is van het werkelijke aantal nieuwe en oude voortijdige schoolverlaters. Wel kan op basis van het aantal meldende scholen en het beperkt aantal gemeenten dat in gebreke blijft (hoofdstuk 5) de conclusie getrokken worden, dat het zicht op het aantal nieuwe voortijdige schoolverlaters waarschijnlijk tamelijk compleet is. De registratie van de oude voortijdige schoolverlaters vertoont veel meer hiaten. Daar waar er nog foutenbronnen zijn, betreft dat onvolkomenheden zoals: te laat melden, onvolledig melden, niet weten of de gediplomeerde vmbo-er doorstroomt naar het mbo, de vsv-status van een aantal importjongeren is onbekend, onwettige afspraken hanteren over wie gemeld moet worden.

Genoemde foutenbronnen in de registratie van voortijdige schoolverlaters zijn: gegevens zijn te laat beschikbaar, er zijn geen gegevens van de bovenleerplichtigen, er is sprake van onvolledige registratie, er is geen controle gepleegd op de juistheid van de ingevoerde gegevens, er is een vervuild registratiesysteem

De genoemde knelpunten onderstrepen het belang van o.a. goede meldafspraken. Volgens sommige regio's ontbreekt het bovendien aan wettelijke sancties naar scholen en gemeenten als er sprake is van te laat of onvolledig melden. Als voortijdige schoolverlaters niet snel genoeg in beeld komen bij de RMC-functie, kunnen plaatsingsproblemen in het onderwijs gaan ontstaan als de teldatum van 1 oktober is gepasseerd.

In de effectrapportage moeten de regio's wettelijk een groot aantal kenmerken van de voortijdige schoolverlaters en de herplaatsten registreren. Nog lang niet overal voldoet de geregistreerde verzameling van de gegevens aan deze wettelijke eisen. Het zou een belangrijk aandachtspunt voor de rijksoverheid moeten zijn in haar contacten met de RMC-regio's, dat deze wettelijke taak goed wordt uitgevoerd.

Noodzaak van voldoende en goede trajecten op maat

Dat een sluitend netwerk weliswaar een noodzakelijke maar nog geen voldoende voorwaarde is voor een sluitende aanpak van het voortijdig schoolverlaten blijkt uit de cijfers over de verstrekte begeleiding aan de voortijdige schoolverlaters. Uit de analyse van de knelpunten in de trajecten voor voortijdige schoolverlaters (hoofdstuk 8) komt naar voren dat een kwalitatief onvoldoende inrichting van de beroeps- en schoolkeuze bij de overgang van vmbo naar mbo uitval genereert die voorkomen had kunnen worden. Een gebrek aan arbeidsmarkt gerelateerde voorzieningen voor jongeren is een belangrijk knelpunt in het feitelijk aanbod van trajecten aan voortijdige schoolverlaters. In 10 (sub)regio's noemt men het ontbreken van voldoende leerwerkplekken voor jongeren die een bbl-traject willen volgen. In 9 (sub)regio's is de teldatum van 1 oktober een belemmering om voortijdige schoolverlaters snel terug in het onderwijs te plaatsen.

Uit de RMC-registratie blijkt dat tenminste 5.233 nieuwe voortijdige schoolverlaters (9%) naar het oordeel van de RMC-trajectbegeleiding op dit moment niet herplaatsbaar/bemiddelbaar zijn.

3. Uitvoering van de wettelijke taken door gemeenten en scholen

Het aantal RMC-regio's

In 1994 zijn door de Rijksoverheid 39 RMC-regio's gevormd waarin de registratie en de aanpak van het voortijdig schoolverlaten nader gestalte krijgen. De keuze voor regio's in plaats van gemeenten is voortgekomen uit de gedachte dat bij de aanpak niet alleen lokale partners maar ook en vooral regionale partijen zoals Jeugdzorg, ROC's, CWI's en justitie betrokken moeten worden, omdat zij de toegangspoort zijn naar de diverse maatwerktrajecten voor voortijdige schoolverlaters. Voor de vorming van de RMC-regio's is destijds zoveel mogelijk aangesloten bij de WGR-gebieden.

Om te komen tot meer effectieve en werkzame netwerken in de RMC-regio's is in de loop van de tijd in een aantal RMC-regio's gekozen voor een kleinere schaalomvang. Van de 39 regio's hebben 21 regio's zich opgesplitst in een of meer subregio's. Deze 21 regio's hebben zich inmiddels opgedeeld in 64 subregio's. Effectief betekent dit dat in Nederland op dit moment in 82 regionale verbanden gewerkt wordt aan de aanpak van voortijdig schoolverlaten.

Een en ander betekent niet dat alle subregio's een aparte jaarlijkse effectrapportage bij de rijksoverheid indienen. In een aantal gevallen wordt gekozen voor een gezamenlijke rapportage. In het onderhavige rapportagejaar 2004-2005 waren in totaal 54 effectrapportages opgesteld.

De uitvoering van de meldplicht

De start van een goede aanpak van het voortijdig schoolverlaten begint bij het melden door de scholen van voortijdige schoolverlaters aan de woongemeente of aan het RMC-meldpunt in de regio. De scholen hebben een wettelijke meldplicht, waarin inbegrepen is het hanteren van een wettelijke meldtermijn en het melden van alle voortijdige schoolverlaters binnen deze termijn.

Er zijn nauwelijks scholen (2 in totaal) die hun voortijdige schoolverlaters niet melden aan de woongemeente of aan het RMC-meldpunt. Met vrijwel alle scholen (98% van de deelnemende scholen uit het voortgezet onderwijs en 100 van de deelnemende BVE instellingen) zijn door de RMC-functie in de regio's afspraken gemaakt over (de wijze van) melden van voortijdige schoolverlaters.

In een aantal RMC-regio's is bijgehouden wanneer het voortijdig schoolverlaten bij hen wordt aangemeld. Het betreft de gegevens van in totaal 39.228 meldingen.

Achtenveertig procent van de meldingen uit het schooljaar 2004-2005 hebben plaatsgevonden in de zomermaanden (juni, juli, augustus, september). Dat is vrijwel hetzelfde percentage als in het vorige verslagjaar. De maand augustus is voor de RMC-regio's nog steeds de drukste maand met 7.678 aanmeldingen (20% van de meldingen). Tweeënvijftig procent van de meldingen gebeurt in de periode na de teldatum van 1 oktober en voor 1 juni van een schooljaar.

Van de ontvangen meldingen gaat het in 95% van de gevallen om een jongere die voor de eerste maal wordt gemeld. In 5% van de aanmeldingen wordt de jongere voor de tweede keer aangemeld als voortijdig schoolverlater. Er is een verwaarloosbaar aantal jongeren (253 in totaal) die meer dan twee maal in een schooljaar bij de RMC-functie worden aangemeld.

De school (22.641 meldingen) en de centra voor werk en inkomen (5.855 meldingen) zijn in de RMC-regio's de belangrijkste meldende instituten. De gemeente heeft (op basis van absoluut verzuim) 4.479 jongeren gemeld. Een belangrijk deel van de meldingen gebeurt ook door andere partijen zoals ouders, leerlingen, jeugdfunctionarissen (10.872 meldingen). Een klein deel van de meldingen is afkomstig van de jeugdhulpverlening (412 meldingen) en de politie/justitie (88 meldingen).

Good practices in het melden

In totaal hebben 25 regio's successen gemeld in hun streven om te komen tot een tijdige en sluitende melding van de voortijdige schoolverlaters. Een deel van de successen is terug te voeren op betere randvoorwaarden. Op rijksniveau betreft het de betere afstemming die er gekomen is van onderwijsbeleid en arbeidsmarktbeleid, en de landelijke Taskforce Jeugdwerkloosheid. Provinciebrede afspraken tussen gemeenten en v.o. scholen over de melding van gegevens, opgestarte ontwikkelingen voor een provinciebrede monitor, het feit dat jeugdwerkloosheid en voortijdig schoolverlaten op de (lokale en regionale) politieke agenda zijn gekomen, en de gemaakte afspraken op bestuurlijk niveau tussen gemeenten en ROC-besturen ondersteunen eveneens de sluitende melding.

In de dagelijkse uitvoeringspraktijk zijn de successen zichtbaar in een betere en vollediger melding door de scholen en in het feit dat ook CWI een meldende partij geworden is. De beschikbaarheid van één meldpunt en één regionaal meldformulier, en de uitwerking van heldere afspraken, vervat in een meldprocedure, evenals een goed onderhouden het netwerk en bekendheid van de RMC-functionarissen draagt verder bij aan een goede meldpraktijk.

De good practice verslaglegging geeft ook aan dat een goed RMC-registratiesysteem op zijn beurt bijdraagt aan het beter in kaart brengen van de meldingen en de acties die daaropvolgend worden genomen. Ook draagt een goed functionerend registratiesysteem bij aan het terugkoppelen van de vervolgacties op de meldingen naar de betrokken partijen, hetgeen de zinvolheid van de meldactie bij de meldende partijen onderstreept.

Aandachtspunten in de melding

In totaal hebben 27 (sub)regio's knelpunten gemeld die optreden in de melding van voortijdig schoolverlaten. Voor het niet goed verlopen van de meldtaak wijzen de RMC-rapportages vooral naar de scholen. Het ontbreekt dan aan goede gedragen afspraken over snelle melding en snelle doorverwijzing door scholen die zich in dat opzicht niet aan de afgesproken meldregels houden. Met name de melding van voortijdige schoolverlaters die als leerling per 31 juli zijn uitgeschreven en zich niet inschrijven bij een andere school wordt niet altijd goed opgepakt, ondanks de good practices die hierin voorhanden zijn. Het ontbreekt aan sanctiemogelijkheden, als scholen zich niet aan de meldafspraken houden. Ook zijn er geen sancties mogelijk naar voortijdig schoolverlaters die niet meer leerplichtig zijn. In de randvoorwaarden wordt soms verwezen naar onvoldoende financiële middelen bij de RMC-functie en naar een gebrek aan uniformiteit in de software, waardoor elektronisch aanleveren van schooluitval niet vlot verloopt. Soms vindt te late melding plaats van langdurige thuiszitters, als gevolg van het feit dat de regionale samenwerking rond leerplicht te vrijblijvend is. Andere klachten op dit terrein zijn, dat scholen zelf de uitvoering van de leerplichttak overnemen en onterechte ontheffingen aan schooluitvallers verlenen. Ouders en jongeren zijn niet altijd goed op de hoogte van het begrip partiële leerplicht.

4. Het RMC-netwerk nader bekeken

Het RMC-netwerk is de belangrijke organiserende factor bij de melding en de aanpak van het voortijdig schoolverlaten. Wettelijk ligt vast welke partijen betrokken zijn bij de melding en de registratie van het voortijdig schoolverlaten, maar de kwaliteit van de aanpak van het voortijdig schoolverlaten en het realiseren van trajecten en oplossingen in een regio wordt bepaald door de inzet van een regionaal netwerk waarin veel meer partijen betrokken moeten zijn. Goed gemeentelijk beleid kan een aantal voorwaarden scheppen voor het realiseren van een sluitend netwerk en het financieren van bijbehorende instrumenten, het onderwijs is niet alleen de melder van het voortijdig schoolverlaten maar is ook een partij die in onderlinge samenwerking en met de gemeenten speciale time-out en oriëntatietrajecten in gang kan zetten om jongeren opnieuw binnen het onderwijs te brengen, provinciale partners als de jeugdzorg kunnen extra zorg verstrekken bij de gekozen trajecten op maat in de richting van een startkwalificatie, politie en justitie hebben extra tools en deskundigheid voor een specifiek deel van de voortijdige schoolverlaters en de partijen op het terrein van werk en bijstand zijn onmisbaar als trajecten in de richting van de arbeidsmarkt aan de orde zijn.

Een overzicht van de deelnemende partijen

	v(s)o	BVE	samenwerkings- verband svo-vo	lokaal onderwijs- beleid (GOA GSB)	jeugdhulp- verlening	justitie	CWI	GSD	werkgevers	totaal
aantallen deelnemende partijen	1070	200	344	393	557	252	146	336	363	3661
aantallen niet deelnemende partijen	30	17	15	5	6	5	10	31	15	134

*partijen kunnen deel uitmaken van een netwerk in meerdere regio's en kunnen daardoor meerdere malen geteld zijn. Bijvoorbeeld: er zijn geen 1070 scholen voor v(s)o in Nederland. De 'overmaat' ontstaat omdat met name scholen aan de rand van een RMC-regio hun leerlingen uit meerdere regio's krijgen en dus bij melding van voortijdige schoolverlaters en de aanpak ervan deelnemen aan het netwerk van meerdere RMC-regio's.

Zoals ook in het vorige rapportagejaar is gebleken, is het netwerk naar het oordeel van de RMC-coördinatoren nagenoeg compleet. Van alle benaderde regionale partijen neemt maar 4% (134 partijen) niet deel aan het regionale netwerk. Behalve de scholen zijn ook de instellingen op het terrein van werk en inkomen een belangrijke netwerkpartij, gezien de speciale wettelijke regeling die er gekomen is voor de bemiddeling van werkloze voortijdige schoolverlaters. In het eerdere schooljaar 2003-2004 behoorde al 92% van deze instellingen tot het regionale RMC-netwerk. Ook in het huidige verslagjaar 2004-2005 was het percentage 92%.

Redenen van instellingen om niet deel te nemen aan het netwerk

In 5 (sub)regio's wordt aangegeven dat direct contact met sommige scholen ontbreekt. In een gemeente zijn geen afspraken met scholen gemaakt, wegens een gering aantal leerlingen op de scholen, in een regio heeft het speciaal onderwijs geen prioriteit bij de RMC en in twee regio's lopen nemen scholen zelf niet deel aan het netwerk, maar wel de functionarissen (zoals leerplichtambtenaren en casemanagement) die met deze scholen de contacten onderhouden. In een regio hebben wel gesprekken met een particuliere school plaatsgevonden over de RMC-meldplicht, maar de school houdt zich daar niet volledig aan.

In 4 (sub) regio's nemen een of meer samenwerkingsverbanden niet deel aan het regionale netwerk. Deels is er dan sprake van ingrijpende reorganisatie van het samenwerkingsverband, waardoor de verbinding met de RMC tijdelijk verbroken is; er kan ook sprake zijn van geen prioriteit of de netwerkcontacten zijn indirect en verlopen via andere partijen in het netwerk.

Drie (sub)regio's geven aan dat enkele gemeenten ontbreken in het netwerk. De betreffende gemeenten hebben hiervoor gekozen, omdat ze geen GOA-middelen ontvangen. In een regio is sprake van indirecte netwerkbetrokkenheid via andere partijen.

In 6 (subregio's) ontbreekt de jeugdhulpverlening in het regionale netwerk. Een gemeente zegt niets te kunnen regelen omdat de wettelijke dwang ontbreekt, in een regio richt de betreffende instellingen zich meer op samenwerking met een andere regio, in twee regio's ontbreekt directe samenwerking omdat de instelling zich op een andere doelgroep richt, door de RMC het benodigde hulpaanbod via andere kanalen wordt ingeschakeld of de contacten indirect verlopen, of omdat nog geen contact tussen RMC en de betreffende instelling tot stand is gekomen.

In 2 (sub)regio's ontbreekt justitie in het RMC-netwerk. Een gemeente heeft op dit punt niets geregeld. In een regio verlopen de contacten door deelname van de leerplichtambtenaar aan justitiële netwerken.

In 2 regio's is nog niet overal samenwerking met de CWI's opgestart. In 4 (sub)regio's is wel contact tot stand gekomen maar moet de samenwerking nog inhoudelijk worden uitgewerkt.

In 4 (sub)regio's wordt melding gemaakt van het feit dat de samenwerking met de GSD's miniem is: soms, omdat er weinig vsv-klanten zijn, soms omdat de GSD's van kleine gemeenten een eigen koers varen, soms omdat niet overal al door de RMC gezocht is naar samenwerking. In 2 (sub)regio's is een sluitende aanpak gestart en in ontwikkeling. In een van deze regio's is aan het einde van het verslagjaar een convenant met alle GSD's getekend, de concrete inhoudelijke samenwerking krijgt zijn beslag in het volgende verslagjaar. Werkgevers zijn voor 15 (sub)regio's een moeilijker direct bereikbare partij. In een deel van deze regio's lopen de contacten dan ook indirect. Men noemt daarin: de trajectbegeleiding, regionale platforms, het CWI, het jongerenloket, de Taskforce Jeugd van de Economic Development Board Rotterdam, de reïntegratiebedrijven.

Overzicht van afspraken in het netwerk

Om voor de voortijdig schoolverlaters de hoofddoelstelling van een startkwalificatie te kunnen realiseren, zijn in het netwerk met name met de onderwijspartners afspraken nodig over de wijze van melding en over de mogelijkheden van plaatsing en hulpaanbod. Ook kunnen met elkaar afspraken gemaakt worden over streefdoelen en de wijze van verantwoording.

In de onderstaande tabel is te zien met hoeveel partijen in het netwerk de betreffende afspraken zijn gemaakt. De cijfers verschillen niet veel van die van de voorgaande jaren. Afspraken ten aanzien van streefdoelen en het afleggen van verantwoording zijn steeds wat minder gebruikelijk dan die over melding, plaatsing en mogelijkheden in het hulpaanbod. In die zin is het netwerk vooral gericht op de directe aanpak van het voortijdig schoolverlaten en is minder ingericht om ook beleidsmatig een functie te vervullen. Wellicht is dat een van de redenen dat in veel regio's elk jaar nog steeds grotere en kleinere knelpunten worden gesignaleerd in de randvoorwaarden, die nodig zijn om een sluitende aanpak te kunnen garanderen, welke gericht is op het behalen van de startkwalificatie.

	melding	plaatsing	hulpaanbod	streefdoelen	verantwoording
met het voortgezet onderwijs	98%	81%	91%	62%	57%
met BVE	100%	87%	91%	60%	94%
met de samenwerkingsverbanden	85%	92%	85%	57%	60%
met lokaal onderwijsbeleid	78%	76%	75%	65%	66%

Van de deelnemende partijen in het netwerk is het percentage aangegeven, waarmee de RMC-coördinatoren nadere afspraken hebben gemaakt over melding, plaatsing etc.

Scholen waarmee geen meldingsafspraken gemaakt zijn

Met een school voor (s)vo in de subregio Den Bosch is het niet tot meldingsafspraken gekomen. De school lost de kwesties zelf op en heeft naar eigen zeggen geen voortijdig schoolverlaters. Van de gemeenten in Flevoland heeft de gemeente Dronten geen meldingsafspraken gemaakt met een aantal (s)vo scholen en ROC's, omdat het aantal leerlingen van deze gemeente op deze scholen te gering is, om tot structurele afspraken te komen of om een samenwerkingsverband aan te gaan.

Good practice in samenwerking en netwerkvorming

In totaal melden 35 (sub)regio's geboekte successen in de samenwerking en de netwerkvorming. Uitgaande van de drie domeinen waarop successen geboekt kunnen worden, te weten

- de wijze van organisatie van de samenwerking,
- het creëren van goede randvoorwaarden
- concrete werkactiviteiten

worden de volgende zaken genoemd.

In de organisatie van de samenwerking valt dit jaar op dat er in regio's sprake is van schaalvergroting in de samenwerking. RMC-regio's hebben onderlinge samenwerking gezocht (zoals in de drie noordelijke provincies), bijvoorbeeld ten behoeve van eenduidigere afspraken met de regionale netwerkpartijen. Diverse gemeenten hebben de handen ineen geslagen bij gezamenlijke aanvragen van subsidie, de provincie is een partner die meer actief aan de overlegtafel schuift (zoals in Drenthe, de Stedendriehoek, Zuid Holland, Limburg).

Goede randvoorwaarden bij het versterken van de samenwerking zijn bijvoorbeeld: de inzet van regionale platforms, de Taskforce Jeugdwerkloosheid, sleuteltaken die worden vervuld door samenwerkingsverbanden (t.b.v. een sluitende zorgstructuur). Ook de aanwezigheid van draagvlak in politieke en bestuurlijke zin, dat zich bijvoorbeeld regionaal vertaalt in de aanwezigheid van een meerjarenplan, een overkoepelende visie op ketenaanpak en jeugdwerkloosheid dragen bij aan een versterking van de samenwerking. Mankracht, korte lijnen, duidelijke rolverdelingen, een heldere communicatie en een goed begrip van ieders eigen positie werken eveneens in het voordeel van een goed functionerend netwerk.

De resultaten van uitgebreidere netwerken vertalen zich o.a. in werkgroepen die zich op concrete zaken richten zoals participatie in de IB-pilot, het realiseren van een verzuimprotocol, oplossingen voor niet te plaatsen leerlingen, aanpak van schoolverzuim, het ontwikkelen van een gezamenlijk exitinterview samen met de ROC's, inzet van vavo, trajecten voor 16/17 jarigen, inrichting van jeugdloketten.

Aandachtspunten in de netwerkvorming

Ondanks een vrij volledig netwerk en successen blijft er ook altijd nog wel wat te wensen of te verbeteren. In 18 (sub)regio's is men nog niet helemaal tevreden over de wijze waarop het netwerk functioneert.

Niet altijd is het netwerk toegerust voor de hele leeftijdsgroep van 12-23 jaar, met name voor de jongeren vanaf 19 jaar is er soms nog te weinig sprake van een goede regionale structuur. Gebrek aan eenduidigheid in de samenwerking, niet altijd goed functionerende netwerkpartners, geen gezamenlijk aanbod, te weinig specifiek aanbod of het gebrek aan een goede sociale kaart bemoeilijken een effectieve ondersteuning van de voortijdige schoolverlaters. De ketensamenwerking kan onder druk komen te staan bij een gebrek aan mankracht,

Soms heeft men ook behoefte aan meer publiciteit in de regio over de RMC-functie om deze goed voor het voetlicht te krijgen bij alle netwerkpartijen, zodat afspraken gemakkelijker gemaakt kunnen worden. Het feit dat de diverse netwerkinstanties onder verschillende wettelijke kaders en andere regionale indelingen vallen, kan eveneens afbreuk doen aan slagvaardig handelen. Er zijn verschillende gebiedsindelingen voor de RMC's, de bureaus jeugdzorg en de samenwerkingsverbanden vo/svo. De RMC-functie heeft geen toegang tot het SUWI-netwerk en de instrumenten van de reïntegratie.

5. De registratie van het voortijdig schoolverlaten in 2004-2005

Het aantal voortijdig schoolverlaters versus het aantal geregistreerde voortijdige schoolverlaters

De RMC-registratie geeft een overzicht van het aantal geregistreerde voortijdige schoolverlaters, maar dit is niet identiek aan het werkelijke aantal voortijdige schoolverlaters. Vertekeningen in dit beeld ontstaan, omdat niet alle voortijdige schoolverlaters (tijdig) worden gemeld of omdat in de registratie zelf fouten zijn geslopen. We bespreken hieronder de bekende foutenbronnen.

Scholen hebben de wettelijke plicht om hun nieuwe voortijdig schoolverlaters binnen de wettelijke meldtermijn van 1 maand aan te melden bij de woongemeente van de jongere. Niet meldende scholen zijn er in het RMC-rapportagejaar 2004-2005 vrijwel niet meer. Nog 1 v(s)o school en 1 BVE instelling voldoen niet aan hun meldplicht.

Gemeenten hebben de wettelijke taak om van deze voortijdige schoolverlaters een registratie aan te leggen. Er waren in het rapportagejaar 2004-2005 in totaal 13 kleinere gemeenten (vorig rapportagejaar 26) van wie de nieuwe (en oude) leerplichtige voortijdige schoolverlaters niet bekend zijn, terwijl de gemeente via de afdeling leerplicht wel de directe verantwoordelijkheid draagt om deze voortijdige schoolverlaters terug te leiden naar onderwijs. Van 10 gemeenten zijn de niet leerplichtige nieuwe (en oude) voortijdige schoolverlaters niet bekend; vorig jaar was dit aantal 12. Twee belangrijke redenen die worden genoemd hebben betrekking op de software of het gebrek aan prioriteit om te werken aan een registratie van voortijdige schoolverlaters.

Het feit dat er wordt gemeld, betekent niet dat er voldoende snel (met inachtneming van de wettelijke termijnen) wordt gemeld en/of dat alle voortijdige schoolverlaters worden gemeld. De effectrapportage van 28 (sub)regio's laten grotere en kleinere knelpunten zien, die de conclusie rechtvaardigen dat een volledig beeld van het werkelijke aantal voortijdige schoolverlaters binnen de verslagperiode niet gegeven is. Naast de hiervoor genoemde knelpunten, die het vaakst worden genoemd, worden ook problemen genoemd met betrekking tot de controle (of de aangemelde jongeren ook daadwerkelijk voortijdig schoolverlater zijn) en onvoldoende zicht op de aantallen uitvallende jongeren bij de overgang van vmbo naar ROC.

Een laatste bron van onvolledigheid komt voort uit het feit dat in 9 (sub)regio's geen registratie plaatsvindt van de oude voortijdige schoolverlaters (vorig jaar was dit het geval in 13 (sub)regio's). Ook komen we in RMC-rapportages tegen, dat oude voortijdige schoolverlaters die niet bemiddeld zijn door de RMC-functie, uit de registratie worden verwijderd. Deze beide redenen verklaren, waarom het totaal aantal geregistreerde oude voortijdige schoolverlaters - tegen de normale verwachting in - nauwelijks stijgt.

Gebruik van de wettelijk voorgeschreven registratiecategorïen

Om meer inzicht te krijgen in de momenten van uitval en in de kenmerken van de uitvallers, is in de uitvoeringsregeling van de RMC-wet aangegeven welke gegevens er geregistreerd dienen te worden van de voortijdige schoolverlater. Het is de wetgever tot dusver niet gelukt om dit in alle regio's gerealiseerd te krijgen. Nog lang niet overall voldoet het registratiesysteem of de geregistreerde verzameling van gegevens hieraan. Wel is er sprake van een lichte verbetering. Aan de hand van de onderstaande tabel geen we een kort overzicht van de gevonden uitkomsten.

het aantal (sub)regio's waarin dit gegeven in de rapportage ontbreekt	oude vsv-ers (prioritair)	oude vsv-ers (totaal)	nieuwe vsv-ers (prioritair)	nieuwe vsv-ers (totaal)
aantal vsv-ers	12 (15)	9 (13)	3 (2)	0 (0)
ethniciteit	17 (18)	11 (15)	6 (7)	0 (0)
opleiding	15 (18)	11 (14)	9 (8)	1 (1)
geslacht	15 (16)	11 (14)	6 (6)	1 (0)
leeftijd	16 (18)	12 (15)	7 (7)	0 (1)
aantal herplaatsten	18 (23)	15 (22)	6 (5)	1 (1)

(de cijfers tussen haakjes geven de aantallen aan van het vorige rapportagejaar).

	het aantal (sub)regio's waarin dit gegeven in de rapportage ontbreekt
diploma	10 (5)
aanmelding per maand	10 (11)
herhaling	7 (7)
gemeld door	0 (3)
begeleiding	1 (2)
herplaatsing (naar diploma)	8 (8)
duur herplaatsing	8 (7)
uit rmc	4 (5)

(de cijfers tussen haakjes geven de aantallen aan van het vorige rapportagejaar).

het aantal (sub)regio's waarin dit gegeven in de rapportage ontbreekt	herplaatste vsv-ers (prioritair)	herplaatste vsv-ers (totaal)
etniciteit herplaatsten	9 (12)	1 (4)
opleiding herplaatsingen	10 (10)	2 (3)
geslacht herplaatsten	8 (10)	0 (2)
leeftijd herplaatsten	7 (9)	0 (3)
bestemming herplaatsingen	9 (8)	1 (2)

(de cijfers tussen haakjes geven de aantallen aan van het vorige rapportagejaar).

Net als vorig jaar worden de registratiecategorieën het meest toegepast bij de nieuwe voortijdige schoolverlaters en is het gebruik van de registratiecategorieën bij de oude voortijdige schoolverlaters veel minder goed. Ook wordt niet overal het prioritaire kenmerk van de voortijdige schoolverlaters geregistreerd. Een regio heeft geen onderscheid gemaakt tussen oude en nieuw herplaatste voortijdige schoolverlaters (vandaar de score 1 in de betreffende categorie). De toename van het aantal regio's waarin het diplomagegeven ontbreekt is te verklaren uit de nieuwe vraagstelling van het departement op dit onderwerp.

In 24 (sub)regio's zijn verdere verbeteringen in de registratie gerealiseerd. In een aantal van deze regio's zijn meer en betere software-mogelijkheden gekomen, andere regio's hebben ook andere databronnen benut of extra onderzoek uitgevoerd om de voortijdige schoolverlaters in beeld te brengen. Ook is geïnvesteerd op het realiseren van goede werkafspraken met alle betrokken partijen.

In 39 (sub)regio's worden knelpunten gesignaleerd ten aanzien van de registratie. In de RMC-effectrapportages worden allerlei verklaringen gegeven voor het onvolledige gebruik van de registratiecategorieën. Genoemde redenen zijn zoal: geen beschikking over een goed registratiesysteem, geen aangebrachte koppelingen met het GBA, ontbrekende applicaties voor digitale levering vanuit de schooladministratiesystemen, gebrek aan mankracht om gegevens te verwerken of ontbrekende handleidingen en werkinstructies voor de registratiemedewerkers, geen eenduidige afspraken welke zaken over de voortijdige schoolverlaters gemeld moeten worden, geen inbedding van het registratievraagstuk in de gemeentelijke organisatie. Sommige regio's hopen op een wettelijke basis voor koppeling van de vsv-ers aan de registratiesystemen van relevante netwerkpartners, anderen hebben verwachtingen van het onderwijsnummer en de pilots van de IB-Groep, waarin via deze weg gezocht wordt naar mogelijkheden om te komen tot een meer dekkende vsv-registratie.

Overzicht van de beschikbare registratiegegevens

De effecten van het onvolledig gebruik van de registratiecategorieën worden zichtbaar in de beschikbare kwantitatieve gegevens van de achtergrondkenmerken van de voortijdige schoolverlaters. In de tabel treft u zowel de absolute aantallen aan als de percentages.

registratiejaar 2004-2005	prioritair oud	prioritair nieuw	totaal oud	totaal nieuw
totaal aantal voortijdige schoolverlaters van wie de etniciteit bekend is	10.707 92%	12.199 77%	40.215 88%	48.079 84%
totaal aantal allochtone voortijdige schoolverlaters van wie de etnische achtergrond bekend is	2.907 74%	3.192 73%	12.150 74%	11.381 67%
totaal aantal voortijdige schoolverlaters van wie de schoolsoort bekend is, waar zij het laatst op gezeten hebben	7.392 64%	13.227 84%	26.308 58%	43.994 77%
totaal aantal voortijdige schoolverlaters van wie het geslacht bekend is	11.572 100%	14.366 91%	44.443 98%	53.327 94%
totaal aantal voortijdige schoolverlaters van wie de leeftijd bekend is	11.499 100%	14.478 92%	44.523 98%	56.342 99%

registratiejaar 2004-2005	prioritair	totaal
aantal herplaatste voortijdige schoolverlaters van wie de etniciteit bekend is	6.600 80%	24.652 84%
aantal herplaatste allochtone voortijdige schoolverlaters van wie de etnische achtergrond bekend is	1786 77%	6.938 68%
aantal herplaatste voortijdige schoolverlaters van wie de geslacht bekend is	7.134 86%	25.870 88%
aantal herplaatste voortijdige schoolverlaters van wie de leeftijd bekend is	7.428 90%	26.412 90%

Geslacht, leeftijd en etniciteit zijn de best geregistreerde gegevenscategorieën, de schoolsoort waar de voortijdige schoolverlater van afkomstig is en de etnische achtergrond van de allochtone voortijdige schoolverlaters zijn veel minder volledig geregistreerd. De analyse van het voortijdig schoolverlaten (in hoofdstuk 6) is gedaan aan de hand van deze beschikbare (onvolledige) RMC-cijfers. Of de gevonden cijfers ook

een voldoende betrouwbare schatting van de werkelijke situatie opleveren, is niet te zeggen. Gezien de procentuele dekking gaan we er gemakshalve wel van uit, maar tegelijkertijd merken we op dat er geen non-reponse onderzoek van de RMC-regio's beschikbaar is, zodat we niet weten of in de groep voortijdige schoolverlaters waarvan de gegevens ontbreken, systematische afwijkingen zitten van de totale groep.

6. De aantallen voortijdige schoolverlaters en de gerealiseerde herplaatsingen.

6.1. Omvang van het voortijdig schoolverlaten

Het aantal geregistreerde voortijdige schoolverlaters

Voortijdige schoolverlaters zijn alle jongeren tot 23 jaar die niet in het bezit zijn van een startkwalificatie. Jongeren die in het bezit zijn van een diploma havo of vwo, of een beroepsopleiding hebben afgerond op tenminste niveau 2 van de WEB, worden geacht in het bezit te zijn van een startkwalificatie. Jongeren die in het bezit zijn van een getuigschrift van het praktijkonderwijs dan wel een diploma bezitten van een diploma op niveau 1 van het middelbaar beroepsonderwijs en vervolgens werkzaam zijn op grond van een aanstelling of arbeidsovereenkomst worden niet beschouwd als voortijdig schoolverlater.

In het schooljaar 2004-2005 (lopend van 1 augustus 2004 tot 1 augustus 2005) zijn in totaal 102.472 voortijdige schoolverlaters geregistreerd. Het betreft 56.963 geregistreerde nieuwe voortijdige schoolverlaters en 45.509 geregistreerde oude voortijdige schoolverlaters.

Tot de oude voortijdige schoolverlaters behoren de jongeren die al in het voorafgaande schooljaar voor 1 augustus 2004 als voortijdige schoolverlater in de RMC-registratie voorkomen en op 1 augustus 2004 nog niet zijn herplaatst. Nieuwe voortijdige schoolverlaters zijn de jongeren die in het schooljaar 2004-2005 voortijdig schoolverlater zijn geworden.

Binnen de groep van de voortijdige schoolverlaters wordt bijgehouden hoeveel prioritaire voortijdige schoolverlaters er zijn. Dit zijn de extra risico-jongeren die het onderwijs zelfs verlaten zonder diploma vmbo of toegang tot klas 4 van de havo of het vwo. In de RMC-registratie van 2004-2005 zijn er binnen de groep van oude voortijdige schoolverlaters 11.604 prioritair en binnen de groep van nieuwe voortijdig schoolverlaters 15.742 prioritair. Het aantal geregistreerde prioritaire voortijdige schoolverlaters is 27% van het totaal aantal geregistreerde voortijdige schoolverlaters.

		registratiejaar 2004-2005	registratiejaar 2003-2004	registratiejaar 2002-2003
prioritaire voortijdige schoolverlaters	oud	11.604	11.928	6.074
	nieuw	15.742	16.293	19.532
	totaal	27.346	28.221	25.605
totaal aantal voortijdige schoolverlaters	oud	45.509	44.314	26.515
	nieuw	56.963	63.914	63.849
	totaal	102.472	108.228	90.364

In vergelijking met het vorige registratiejaar is het aantal nieuwe voortijdige schoolverlaters gedaald met 11%. Het aantal nieuwe prioritaire voortijdige schoolverlaters is gedaald met 3%. Het totaal aantal geregistreerde voortijdige schoolverlaters is in vergelijking met het vorige registratiejaar afgenomen met 5%.

Achtergrondkenmerken van de geregistreerde voortijdige schoolverlaters

Van de voortijdige schoolverlaters worden diverse achtergrondgegevens verzameld, zoals de etniciteit, de schoolsoort waar zij het laatst opgezet hebben, het geslacht en de leeftijd en het feit of zij al tenminste over enig onderwijsdiploma beschikken wanneer zij het onderwijs zonder startkwalificatie verlaten. Naast de geregistreerde achtergrondkenmerken zijn er nog andere relevante kenmerken die de verschillende groepen voortijdige schoolverlaters nader typeren. Zo zijn er voor jongeren die op grond van intellectuele capaciteiten niet in staat waren een startkwalificatie te behalen andere aanpakken van het voortijdig schoolverlaten relevant dan voor de jongeren die geen zin meer hebben om op school te blijven en zelf een goed idee hebben, wat ze dan wel willen. Een derde (grote) groep van voortijdige schoolverlaters komt in deze positie terecht doordat ze een verkeerde school- en beroepsoriëntatie hebben en niet weten welke onderwijsmogelijkheden beter bij hen passen. Bij een kleine groep voortijdige schoolverlaters is er bovendien zowel sprake van persoonlijke problemen als problemen in de sociale omgeving, hetgeen extra eisen stelt aan de herplaatsingstrajecten.

De etnische achtergrond van de voortijdige schoolverlaters

Volgens de beschikbare RMC-gegevens is naar schatting 65% van de geregistreerde nieuwe voortijdige schoolverlaters van Nederlandse herkomst en 35% is allochtoon. In de groep van oude voortijdige schoolverlaters zijn deze cijfers respectievelijk 59% en 41%.

etniciteit registratiejaar 2004-2005	prioritair oud	prioritair nieuw	totaal oud	totaal nieuw
allochtoon	3.942	4.353	16.471	16.989
autochtoon	6.765	7.846	23.744	31.090
totaal aantal vsv-ers van wie de etniciteit bekend is	10.707	12.199	40.215	48.079

In het vorige rapportagejaar waren deze cijfers van de nieuwe voortijdige schoolverlaters respectievelijk 59% en 41% en van de oude voortijdige schoolverlaters respectievelijk 54% en 46%. Als deze cijfers een goede schatting vormen voor de werkelijke situatie, neemt het aantal allochtone voortijdige schoolverlaters af. Afgemeten naar de landelijke verhouding in het aantal Nederlandse en allochtone leerlingen in het onderwijs kan worden geconcludeerd dat er wel een oververtegenwoordiging is van allochtone jongeren, die voortijdig schoolverlater worden.

Van een deel van de allochtone voortijdige schoolverlaters is meer informatie bekend over hun etnische achtergrond. De volgende tabel, die op aantal is geordend, laat zien wat er binnen deze groep bekend is over de omvang van het aantal voortijdige schoolverlaters in de diverse etnische groepen. Van de geregistreerde allochtone voortijdige schoolverlaters, wier etniciteit bekend is, zijn de niet-westerse allochtonen ook dit registratiejaar weer in aantal de grootste groep, gevolgd door de Marokkaanse en de Surinaamse jongeren. Ook in het vorige rapportagejaar stonden deze drie groepen boven in de rangorde.

etnische achtergrond registratiejaar 2004-2005	prioritair oud	prioritair nieuw	totaal oud	totaal nieuw	totaal oud+nieuw
overig niet westers	973	1.052	3.317	3.112	6.429
marokkanen	494	603	2.308	2.174	4.482
surinamers	590	490	2.477	1.632	4.109
overig westers	408	381	2.067	1.880	3.947
turken	246	463	1.268	1.700	2.968
antillianen	190	197	702	872	1.574
kaapverdianen	6	6	11	11	22
totaal aantal allochtone vsv-ers van wie de etnische achtergrond bekend is	2.907	3.192	12.150	11.381	23.531

De onderwijsachtergrond van de voortijdige schoolverlaters

Van 43.994 nieuwe voortijdige schoolverlaters en 26.308 oude voortijdige schoolverlaters werd geregistreerd wat de schoolsoort is, waar zij het laatst op gezeten hebben.

opleidingsachtergrond registratiejaar 2004-2005	prioritair oud	prioritair nieuw	totaal oud	totaal nieuw
praktijkonderwijs	180	459	580	1.223
onderbouw vo	1.148	1.768	1.148	1.768
brugjaren vo	47	307	47	307
bovenbouw vmbo	1.479	1.669	6.195	6.931
vmbo	414	2.066	1.055	4.214
bovenb.havo/vwo	73	176	856	958
havo/vwo	63	272	173	702
voortgezet onderwijs	1308	623	1.971	643
totaal aantal vsv-ers van wie bekend is dat ze afkomstig zijn uit het voortgezet onderwijs	4.712	7.340	12.025	16.746
vol bol 1	399	883	2.310	4.063
vol bol 2	479	866	1.132	2.109
vol bol 3	254	424	731	1.399
vol bol 4	202	458	880	1.989
vol bol 2-4	122	534	820	5.945

deel bol 1	10	25	14	58
deel bol 2	3	26	10	61
deel bol 3	0	13	9	32
deel bol 4	6	4	12	39
deel bol 2-4	2	11	2	112
bol	64	72	234	251
bbl 1	131	419	925	1.345
bbl 2	130	547	604	1.235
bbl 3	31	139	117	441
bbl 4	13	29	74	113
bbl 2-4	125	218	372	1.850
bbl	27	15	108	64
niveau 1	5	34	141	140
niveau 2	2	48	296	522
niveau 3	2	19	288	507
niveau 4	0	10	281	623
mbo	77	152	3.356	1.796
totaal aantal vsv-ers van wie bekend is dat ze afkomstig zijn uit het mbo	2.084	4.946	12.716	24.694

Volgens de beschikbare RMC-gegevens zijn 24.694 nieuwe voortijdige schoolverlaters (dat is 56% van de nieuwe voortijdige schoolverlaters van wie we beschikken over onderwijsachtergrondgegevens) afkomstig uit het middelbaar beroepsonderwijs. In deze groep van voortijdige schoolverlaters is van 23% (5.606 nieuwe voortijdige schoolverlaters) bekend dat ze afkomstig zijn uit de niveau 1 opleidingen. Vorig jaar waren deze cijfers respectievelijk 55% en 21%.

Andere cijfers zijn dat 65% van de nieuwe voortijdige schoolverlaters uit het middelbaar beroepsonderwijs afkomstig is uit de beroepsopleidende leerweg (bol) en 20% uit de beroepsbegeleidende leerweg (bbl). Vorig jaar waren deze cijfers respectievelijk 71% en 28%.

Voor 31% van het totaal aantal nieuw geregistreerde prioritaire voortijdige schoolverlaters (zij die niet in het bezit zijn van een diploma vmbo of niet verder gekomen zijn dan klas 3 van havo of vwo) blijkt ook het middelbaar beroepsonderwijs geen geschikte route te zijn: er zijn 4.946 prioritaire nieuwe voortijdige schoolverlaters die het mbo zonder startkwalificatie verlaten. In het vorige registratiejaar ging het om 3.358 prioritaire nieuwe voortijdige schoolverlaters en bedroeg het percentage 21%.

Naar schatting heeft 38% van de nieuwe voortijdige schoolverlaters en 46% van de oude voortijdige schoolverlaters in of direct na het voortgezet onderwijs de school de rug toegekeerd. Dat is iets meer dan in het voorgaande jaar. Overeenkomstig met het vorige rapportagejaar is, dat van de schoolsoorten in het voortgezet onderwijs het vmbo de grootste leverancier van voortijdige schoolverlaters is. Op grond van de beschikbare cijfers schatten we dat 67% van de nieuwe voortijdige schoolverlaters en 60% van de oude voortijdige schoolverlaters met een voortgezet onderwijs achtergrond een vmbo-leerling was.

Een kleine groep, te weten 12% van de nieuwe voortijdige schoolverlaters en 10% van de oude voortijdige schoolverlaters met een voortgezet onderwijs achtergrond is al in de onderbouw van het voortgezet onderwijs uitgevallen.

Een klein deel van de voortijdige schoolverlaters is afkomstig uit de volwasseneneducatie of uit andere vormen van (speciaal) onderwijs. Het betreft 2.554 nieuwe voortijdige schoolverlaters en 1.567 oude voortijdige schoolverlaters.

opleidingsachtergrond registratiejaar 2004-2005	prioritair oud	prioritair nieuw	totaal oud	totaal nieuw
geen onderwijs	2	0	2	0
basisonderwijs	30	69	119	70
speciaal onderwijs	26	85	337	214
volwassenen-educatie	115	212	347	549
overig onderwijs	334	574	762	1721
totaal aantal vsv-ers van wie bekend is dat ze een	507			

andere onderwijsachtergrond hebben		940	1.567	2.554
--	--	-----	-------	-------

Voortijdige schoolverlaters met een onderwijsdiploma

In de RMC-registratie wordt ook bijgehouden of de voortijdig schoolverlater al over een onderwijsdiploma beschikte. Vanaf dit registratiejaar moet ook worden gerapporteerd of deze voortijdige schoolverlaters daarnaast over een baan beschikken. Als gevolg van deze nieuwe vraagstelling is de non-response op deze vraag toegenomen in vergelijking met vorig jaar. We volstaan daarom met het onderstaande overzicht.

vsv-ers die beschikken over een diploma registratiejaar 2004-2005	oud met baan	nieuw met baan	oud zonder baan	nieuw zonder baan	totaal
vmbo	4	127	1.450	4.530	6.111
assistent	67	236	303	623	1.229
praktijkonderwijs	35	316	31	153	535
totaal aantal vsv-ers van wie bekend is dat ze over een diploma beschikken	106	679	1.784	5.306	7.875

Op basis van deze cijfers vinden we een daling van het totaal aantal voortijdige schoolverlaters van 654. Dit komt, omdat jongeren die beschikken over een diploma van de assistentopleiding of een getuigschrift van het praktijkonderwijs én in het bezit zijn van een arbeidsovereenkomst niet worden geteld als voortijdig schoolverlater, ondanks het feit dat ze niet beschikken over een startkwalificatie.

Leeftijd en geslacht van de voortijdige schoolverlaters

Net als in het vorige registratiejaar zijn er in alle onderscheiden groepen van voortijdig schoolverlaten meer jongens dan meisjes die voortijdig schoolverlater worden.

geslacht registratiejaar 2004-2005	prioritair oud	prioritair nieuw	totaal oud	totaal nieuw
man	6.805	8.333	25.284	30.539
vrouw	4.767	6.033	19.159	22.788
totaal aantal vsv-ers van wie het geslacht bekend is	11.572	14.366	44.443	53.327

Het merendeel van de voortijdige schoolverlaters is niet meer leerplichtig. Van de nieuwe voortijdige schoolverlaters is 79% in de leeftijd van 17-22 jaar (vorig jaar 80%) en van de oude voortijdige schoolverlaters is dit 91% (vorig jaar 95%).

vsv-ers in de volledig leerplichtige leeftijd registratiejaar 2004-2005	prioritair oud	prioritair nieuw	totaal oud	totaal nieuw
jonger dan 15	376	868	847	1.517
15 jaar	176	621	1.143	2.115
jonger dan 16 (exacte leeftijd niet bekend)	64	468	166	1.093
totaal aantal vsv-ers van wie bekend is dat ze volledig leerplichtig zijn	616	1957	2.156	4.725

vsv-ers in de partieel leerplichtige leeftijd registratiejaar 2004-2005	prioritair oud	prioritair nieuw	totaal oud	totaal nieuw
16 jaar	467	2.806	1.889	7.187

vsv-ers in de niet leerplichtige leeftijd registratiejaar 2004-2005	prioritair oud	prioritair nieuw	totaal oud	totaal nieuw
17 jaar	1.096	2.403	3.440	7.462

18 jaar	1.900	2.244	5.443	7.280
19 jaar	1.900	1.576	5.715	5.767
20 jaar	1.746	1.048	5.913	4.154
21 jaar	1.671	826	5.666	3.508
22 jaar	1.133	436	4.683	2.163
17-22 jaar (exacte leeftijd niet bekend)	970	1.182	9.618	14.096
totaal aantal vsv-ers van wie bekend is dat ze niet leerplichtig zijn	10.416	9.715	40.478	44.430

Aanmelding bij de RMC en verstrekte begeleiding

In het merendeel van de RMC-(sub)regio's is bijgehouden wanneer het voortijdig schoolverlaten bij hen worden aangemeld. Het gaat dan om de gegevens van in totaal 39.228 nieuwe meldingen.

Van de bekende meldingen uit het schooljaar 2004-2005 heeft 48% (vorig jaar 49%) plaats gevonden in de zomermaanden (juni, juli, augustus, september). De maand augustus is voor de RMC-(sub)regio's nog steeds de drukste maand: er waren 7.678 aanmeldingen (dat is 20% van de meldingen. Vorig jaar was het 24%). In de periode na de teldatum van 1 oktober en voor 1 juni van een schooljaar vindt 52% van de meldingen plaats (vorig jaar 51%).

Van de ontvangen meldingen gaat het in 95% van de gevallen om een jongere die voor de eerste maal wordt gemeld. In 5% van de aanmeldingen wordt de jongere voor de tweede keer aangemeld als voortijdig schoolverlater.

Door de gemeenten zijn 4.479 gevallen van absoluut verzuim opgegeven (leerplichtige jongeren die bij geen enkele school staan ingeschreven). Vorig jaar was dit aantal 5.736.

Uit de cijfers over de verstrekte begeleiding aan de voortijdige schoolverlaters blijkt dat 5.233 nieuwe voortijdige schoolverlaters en 3.563 oude voortijdige schoolverlaters (samen is dat 9% van het totaal aantal voortijdige schoolverlaters) naar het oordeel van de RMC-trajectbegeleiding niet herplaatsbaar/bemiddelbaar zijn. In de prioritaire groep gaat het om 2.324 oude en 1.379 nieuwe voortijdige schoolverlaters (samen 14% van het totaal aantal prioritaire voortijdige schoolverlaters). Een van de redenen ervan is het ontbreken van een BPV plek: dit is het geval bij 276 nieuwe voortijdige schoolverlaters (vorig jaar 465) en 126 oude voortijdige schoolverlaters (vorig jaar 133).

6.2. Gerealiseerde herplaatsingen

Het aantal herplaatste voortijdige schoolverlaters

In het registratiejaar 2004-2005 zijn in totaal 29.406 (oude en nieuwe) voortijdige schoolverlaters herplaatst naar enig traject in de richting van onderwijs, werk of zorg. Daarmee werden 5.300 meer voortijdig schoolverlaters herplaatst dan in het vorig rapportagejaar.

Daarmee wordt niet alleen in absolute zin een hogere score gehaald dan in het vorige rapportagejaar; ook procentueel betekent dit een forse verbetering. In 2004-2005 werd 28,7% van het totaal aantal (oude en nieuwe) voortijdige schoolverlaters herplaatst, terwijl dit 2003-2004 22,3% was en in 2002-2003 22,4 %.

Binnen de groep van nieuwe voortijdige schoolverlaters die zijn herplaatst, behoort 31,3% (5.880 vsv-ers) tot de prioritaire doelgroep. Binnen de groep van de oude voortijdige schoolverlaters is dit percentage 22,4% (2.379 vsv-ers).

aantallen voortijdige schoolverlaters			aantallen herplaatste voortijdige schoolverlaters		
prioritair	oud	11.604	prioritair	oud	2.379
	nieuw	15.742		nieuw	5.880
	totaal	27.346			8.259
totaal	oud	45.509	totaal	oud	10.632
	nieuw	56.963		nieuw	18.774
	totaal	102.472			29.406

Zetten we de gerealiseerde herplaatsingen af tegen de aantallen geregistreerde voortijdige schoolverlaters, dan is 33% van de nieuwe voortijdige schoolverlaters en 23% van de oude voortijdige schoolverlaters herplaatst. In de prioritaire doelgroep is 37% van de nieuwe voortijdige schoolverlaters en 20,5% van de oude voortijdige schoolverlaters herplaatst.

Het herplaatsings succes voor de nieuwe voortijdige schoolverlaters is ten opzichte van het vorige rapportage jaar licht verbeterd van 30 naar 33% en gelijk gebleven voor de prioritaire groep daarbinnen (37%).

Hoewel de resultaten nog niet op het niveau liggen van de nieuwe voortijdig schoolverlaters zijn bij de herplaatsing van de groep oude voortijdig schoolverlaters sterke verbeteringen gerealiseerd. De herplaatsingscore bij de oude voortijdig schoolverlaters steeg van 11% in 2003-2004 naar 23% in 2004-2005 en bij de prioritaire groep van 11% in 2003-2004 naar 20,5% in 2004-2005.

Daarmee slagen de RMC-regio's er beter dan voorheen in ook de groep jongeren die al langere tijd voortijdig schoolverlater waren te herplaatsen.

Achtergrondgegevens van de herplaatste voortijdige schoolverlaters

Ook van de herplaatste voortijdige schoolverlaters worden diverse achtergrondgegevens verzameld, zoals de etniciteit, de schoolsoort waar zij het laatst opgezet hebben, het geslacht en de leeftijd en het feit of zij al tenminste over enig onderwijsdiploma beschikken wanneer zij het onderwijs zonder startkwalificatie verlaten. Uit de rapportages van de RMC-regio's blijkt, dat de RMC-registratie van deze achtergrondkenmerken nog niet compleet is. Evenals in het voorgaande rapportagejaar volstaan we daarom met een rapportage van de beschikbare cijfers en beschouwen die als de beste schatting voor de werkelijke situatie. De totaalcijfers waarop deze schattingen zijn gebaseerd, treft u aan in hoofdstuk 5.

Bedacht moet worden dat in de RMC-rapportages wordt meegenomen dat een jongere verscheidene keren herplaatst kan zijn en dus meerdere malen kan worden geteld. Dit is in de registratie van de achtergrondgegevens toegestaan bij de laatste schoolsoort waar de jongere op heeft gezeten en bij het eerder behaalde diploma. Ook wordt in de RMC-registratie van de achtergrondgegevens geen onderscheid gemaakt naar oude en nieuwe herplaatste voortijdige schoolverlaters, zodat we alleen over de beschikbare totalen kunnen rapporteren.

De etniciteit van de herplaatste voortijdige schoolverlaters

Volgens de beschikbare RMC-gegevens heeft 59% van de herplaatste voortijdige schoolverlaters de Nederlandse nationaliteit en is 41% van allochtone afkomst. Vergeleken met het aantal geregistreerde voortijdige schoolverlaters is er een geringe ondervertegenwoordiging van het aantal herplaatste allochtone voortijdige schoolverlaters (in de RMC-registratie hebben in totaal 38% voortijdige schoolverlaters een allochtone herkomst) maar die licht scheve verhouding ten nadele van de allochtone jongeren is, vergeleken met het vorige rapportagejaar (voor zover het toen bekend was), weer minder geworden. De herplaatsingsmogelijkheden voor allochtone en autochtone jongeren lijken dus inmiddels vrijwel gelijk te zijn.

etniciteit registratiejaar 2004-2005	prioritair	totaal
allochtoon	2.329	10.170
autochtoon	4.271	14.482
totaal aantal herplaatste vsv-ers van wie de etniciteit bekend is	6.600	24.652

In totaal is van 6.938 herplaatste allochtone jongeren de etnische herkomst bekend. Kijkend naar de absolute aantallen, hebben de meeste herplaatsingen in deze groep betrekking op de groep overige niet westerse voortijdige schoolverlaters, gevolgd door de Marokkaanse en Surinaamse voortijdige schoolverlaters. Afgezet tegen de etnische herkomst van het aantal allochtone voortijdige schoolverlaters worden de Surinaamse (90%), Marokkaanse (69%) en Turkse (60%) voortijdige schoolverlaters uit deze groep relatief het vaakst herplaatst.

etnische herkomst registratiejaar 2004-2005	prioritair	totaal
overig niet westers	452	1.639
marokkanen	414	1.503
surinamers	340	1.469
turken	308	1.022
overig westers	160	812
antillianen	111	492
kaapverdianen	1	1
totaal aantal herplaatste vsv-ers van wie de etnische herkomst bekend is	1.786	6.938

Geslacht en leeftijd van de herplaatste voortijdige schoolverlaters

De groep van herplaatste voortijdige schoolverlaters bestaat voor 52% uit jongens en voor 48% uit meisjes. Gerelateerd aan het aantal voortijdige schoolverlaters van wie het geslacht bekend is, wordt 27% van de mannelijke voortijdige schoolverlaters en 25% van de vrouwelijke voortijdige schoolverlaters herplaatst.

geslacht registratiejaar 2004-2005	prioritair	totaal
man	4.355	15.297
vrouw	2.779	10.573
totaal aantal herplaatste vsv-ers van wie het geslacht bekend is	7.134	25.870

In de RMC-registratie is ook de leeftijd van vrijwel alle herplaatste voortijdige schoolverlaters bijgehouden. Het merendeel (81%) van de herplaatste voortijdige schoolverlaters is 17 jaar of ouder en 7% is jonger dan 16 jaar. Afgezet tegen de groep voortijdige schoolverlaters is er een groot verschil in herplaatsing in relatie tot het vorig verslagjaar: van de voortijdige schoolverlaters die jonger zijn dan 16 jaar wordt 37% herplaatst (in 2003-2004 40%), van de groep van voortijdige schoolverlaters die 17 jaar of ouder zijn wordt 48% herplaatst (in 2003-2004 19%). Van de 16 jarige voortijdige schoolverlaters wordt 45% herplaatst (in 2003-2004 46%). Waar de RMC-functie in het vorig rapportagejaar relatief het meest werkzaam leek te zijn voor de herplaatsing van leerplichtige voortijdige schoolverlaters en relatief minder in beeld bij het (zich willen laten) herplaatsen van de niet meer leerplichtige voortijdige schoolverlaters, lijkt in het verslagjaar 2004-2005 een evenwichtiger resultaat over de leeftijdsgroepen heen bereikt te zijn.

leeftijd registratiejaar 2004-2005	prioritair	totaal
jonger dan 15	234	478
15 jaar	374	656
jonger dan 16 (exacte leeftijd niet bekend)	441	611
16 jaar	1.393	3.245
17 jaar	1.179	3.561
18 jaar	1.040	3.586
19 jaar	716	2.853
20 jaar	538	2.359
21 jaar	463	2.232
22 jaar	337	1.789
17-22 jaar (exacte leeftijd niet bekend)	713	5.042
totaal aantal herplaatste vsv-ers van wie de leeftijd bekend is	7.428	26.412

Gegevens over het aantal herplaatsingen

Volgens de beschikbare gegevens over de herhaalde meldingen komt 5% van de voortijdige schoolverlaters in een schooljaar meer dan een keer met de RMC-functie in aanraking (vorig verslagjaar was dat nog 7%).

Jongeren kunnen in een schooljaar dus vaker worden herplaatst. In sommige onderdelen van de RMC-registratie wordt daarom niet het aantal herplaatste jongeren geregistreerd, maar het aantal herplaatsingen. Dit gebeurt op aanwijzing van de RMC-wet bij de opleidingsachtergrond van de herplaatste voortijdige schoolverlaters, het reeds eerder behaalde diploma (in het vmbo of niveau 1 van de beroepsopleiding) van de herplaatste jongere en bij de herplaatsingbestemming.

De opleidingsachtergrond van de herplaatsingen

Van 21.539 herplaatste voortijdig schoolverlaters (zijnde 73% van het aantal geregistreerde herplaatste voortijdig schoolverlaters) is de opleidingsachtergrond bekend.

Voor zover bekend op grond van de RMC-registratie komen herplaatsingen het meeste voor bij voortijdige schoolverlaters uit het middelbaar beroepsonderwijs, te weten 10.701 herplaatsingen. Bij voortijdige schoolverlaters uit het voortgezet onderwijs zijn in totaal 7.620 herplaatsingen voorgekomen. Een vergelijking met het aantal voortijdige schoolverlaters met deze opleidingen als onderwijsachtergrond leert, dat herplaatsingen vaker aan de orde zijn bij voortijdige schoolverlaters met een voortgezet onderwijs achtergrond (43%) dan bij voortijdige schoolverlaters uit het middelbare beroepsonderwijs (29%).

Binnen de groep herplaatsingen van jongeren met een voortgezet onderwijs achtergrond hebben de meeste herplaatsingen (60%) betrekking op voortijdige schoolverlaters met een vmbo-achtergrond (buiten beschouwing latend de categorieën 'onderbouw vo' en 'brugjaren vo' die zowel op vmbo- als havo/vwo-leerlingen betrekking kunnen hebben).

opleidingsachtergrond registratiejaar 2004-2005	prioritair	totaal
praktijkonderwijs	135	361
onderbouw vo	341	519
brugjaren vo	81	221
bovenbouw vmbo	785	1.546
vmbo	1.374	3.017
bovenbouw havo/vwo	122	416
havo/vwo	136	359
voortgezet onderwijs	748	1.181
totaal aantal herplaatsingen waarvan bekend is dat de opleidingsachtergrond het voortgezet onderwijs is	3.722	7.620

Binnen de groep herplaatsingen van voortijdige schoolverlaters uit het middelbaar beroepsonderwijs heeft tenminste 22% van de herplaatsingen betrekking op jongeren met een mbo-niveau 1 achtergrond (de gebruikte categorieën 'bol', 'bbl', 'mbo' differentiëren niet naar niveau).

Verder blijkt uit de cijfers dat tenminste 63% van de herplaatsingen betrekking heeft op voortijdige schoolverlaters uit de beroepsopleidende leerweg (bol) en dat het in tenminste 20% van de herplaatsingen gaat om voortijdige schoolverlaters met een bbl-achtergrond.

In 5.786 gevallen gaat het om herplaatsingen waarbij de jongere beschikt over een vmbo-diploma. Daarnaast betrof het in 671 gevallen een herplaatsing waarbij de jongere een diploma op mbo-niveau 1 had behaald. Er werden 307 herplaatsingen geregistreerd waarbij de jongere in het bezit was van een getuigschrift praktijkonderwijs.

opleidingsachtergrond registratiejaar 2004-2005	prioritair	totaal
vol bol 1	409	1.604
vol bol 2	351	999
vol bol 3	125	629
vol bol 4	129	807
vol bol 2-4	293	2.238
deel bol 1	17	104
deel bol 2	5	12
deel bol 3	1	9
deel bol 4	1	11
deel bol 2-4	5	71
bbl 1	230	574
bbl 2	156	586
bbl 3	39	166
bbl 4	15	46
bbl 2-4	126	658

niveau 1	12	31
niveau 2	5	83
niveau 3	0	50
niveau 4	0	45
bol	51	236
bbl	13	58
mbo	37	1.684
totaal aantal herplaatsingen waarvan bekend is dat de opleidingsachtergrond het middelbaar beroepsonderwijs is	2.020	10.701

Duur van de herplaatsingen

Van 17.789 herplaatsingen is bekend hoe lang het duurt voordat de jongere herplaatst is. Ruim de helft van deze herplaatsingen (53%) is gerealiseerd binnen 3 maanden na aanmelding van het voortijdig schoolverlaten en in totaal gebeurt 71% van de herplaatsingen binnen een half jaar. Dit is een lichte teruggang ten opzichte van het vorig verslagjaar waarin 74% van de herplaatsingen binnen een half jaar werd gerealiseerd. Van 11% van de herplaatsingen duurt het langer dan een jaar voordat de herplaatsing is gerealiseerd. Vorig verslagjaar betrof dit nog 6% van de herplaatsingen.

De herplaatsingbestemming

Uit de RMC-registratie is van 8.026 herplaatsingen van prioritaire voortijdige schoolverlaters en in totaal van 28.057 herplaatsingen vastgelegd wat de herplaatsingbestemming is. Van het totaal aantal herplaatsingen is in 51% van de gevallen de voortijdige schoolverlater terug naar het onderwijs geplaatst en in 39% van de herplaatsinggevallen is de jongere naar werk geleid. In 2% van de herplaatsingen is de herplaatsingbestemming 'opvang'. Tenslotte is op 8% van de herplaatsingen de categorie 'overig' van toepassing. Deze categorie omvat uiteenlopende plaatsingsbestemmingen waaronder de justitiële jeugdinrichtingen, het leger etc.

In de prioritaire doelgroep ligt het aantal herplaatsingen naar onderwijs nauwelijks hoger: hier is in 53% van de herplaatsinggevallen de onderwijsbestemming aan de orde (vorig verslagjaar nog 61%) en in 38% van de herplaatsinggevallen is de jongere toegeleid naar werk. In 2% van de herplaatsingbestemmingen gaat het om een opvangtraject.

Kijken we of een startkwalificatietraject de directe herplaatsingbestemming is, dan laten de cijfers zien dat 20% (in 2003-2004 nog 24%) van het totaal aantal herplaatsingbestemmingen hieraan voldoet. In 80% van de herplaatsinggevallen is de gekozen herplaatsingbestemming eerder een tussenfase op weg naar wellicht een startkwalificatie.

Van 13.794 voortijdige schoolverlaters is bekend dat ze uit de RMC-registratie zijn verwijderd. In 8.307 gevallen komt dit vanwege het bereiken van de leeftijd van 23 jaar en 2.541 vsv-ers zijn verhuisd. Er werden 185 voortijdig schoolverlaters uit de RMC-registratie verwijderd als gevolg van het behalen van een startkwalificatie. Van de overige uitschrijvingen is de reden onbekend.

herplaatsingbestemming voortgezet onderwijs of praktijkonderwijs registratiejaar 2004-2005	prioritair	totaal
praktijkonderwijs	50	83
brugjaar vo	76	120
vmbo	324	610
voortgezet onderwijs	102	102
havo/vwo	78	286
totaal aantal herplaatsingen waarvan bekend is dat de herplaatsingbestemming het voortgezet onderwijs is	630	1.201

herplaatsingbestemming beroepsonderwijs registratiejaar 2004-2005	prioritair	totaal
vol bol 1	499	880
deel bol 1	29	59
bbl 1	183	367
vol bol 2-4	813	3.690
deel bol 2-4	66	349
bbl 2-4	306	1.312
bol	40	243
bbl	18	107
mbo	3	27

totaal aantal herplaatsingen waarvan bekend is dat de herplaatsingbestemming het middelbaar beroepsonderwijs is	1.957	7.034
---	-------	-------

herplaatsingbestemming volwasseneneducatie registratiejaar 2004-2005	prioritair	totaal
vavo	203	455
nt2	21	30
overige v olwasseneneducatie	45	207
totaal aantal herplaatsingen waarvan bekend is dat de herplaatsingbestemming de volwasseneneducatie is	269	692

herplaatsingbestemming hoger onderwijs registratiejaar 2004-2005	prioritair	totaal
totaal aantal herplaatsingen waarvan bekend is dat de herplaatsingbestemming het hoger beroepsonderwijs is	0	2

herplaatsingbestemming overig onderwijs registratiejaar 2004-2005	prioritair	totaal
overig onderwijs	823	2.470
onderwijs	444	2.338
totaal aantal herplaatsingen waarvan bekend is dat de herplaatsingbestemming (overig) onderwijs is	1.267	4.808

herplaatsingbestemming werk registratiejaar 2004-2005	prioritair	totaal
cwi	1.219	3.215
baan	1.860	7.826
totaal aantal herplaatsingen waarvan bekend is dat de herplaatsingbestemming werk is	3.079	11.041

herplaatsingbestemming opvang/overig registratiejaar 2004-2005	prioritair	totaal
opvang	195	426
overig	461	2.168
totaal aantal herplaatsingen waarvan bekend is dat de herplaatsingbestemming opvang of overig is		

Realisatie van de streefcijfers

Van alle regio's zijn er 36 (sub)regio's die rapporteren over streefcijfers en realisatie van streefcijfers. Daarmee wordt voor dit onderdeel over 30% van het totaal volume aan voortijdige schoolverlaters gerapporteerd. Het blijkt voor regio's moeilijk op voorhand te bepalen wat de verwachte omvang van het voortijdig schoolverlaten in de regio in een komend rapportagejaar zal zijn (en daar vervolgens) de bijbehorende streefcijfers voor herplaatsing aan te koppelen

In de rapportage over 2004-2005 is zichtbaar in hoeverre de schattingen die regio's in het verslagjaar 2003-2004 maakten, zijn uitgekomen. Bij de regio's die zich aan het formuleren van streefcijfers waagden is het aantal voortijdig schoolverlaters 11% hoger uitgevallen dan verwacht, terwijl het aantal herplaatsingen 10% lager dan het streven uitkwam.

Gekoppeld aan het overall resultaat (over alle regio's) is het feitelijk aantal voortijdig schoolverlaters in 2004-2005 met 5% afgenomen ten opzichte van 2003-2004 en is het herplaatsingresultaat verbeterd met 22%.

In dat licht bezien kan men zich afvragen in hoeverre de streefcijfers voor de regio's (waar men deze heeft geformuleerd) hebben bijgedragen aan het behalen van resultaten en in welke mate deze streefdoelen realistisch zijn te noemen.

geformuleerd streefdoel voor 2004-2005			realisatie in 2004-2005		
aantal voortijdig schoolverlaters			aantal voortijdig schoolverlaters		
jonger dan 16	16 jaar	ouder dan 16	jonger dan 16	16 jaar	ouder dan 16
3.533	4.749	19.183	3.348	4.118	23.141
totaal 27.465			totaal 30.607		

geformuleerd streefdoel voor 2004-2005		realisatie in 2004-2005	
aantal herplaatst		aantal herplaatst	

jonger dan 16	16 jaar	ouder dan 16	jonger dan 16	16 jaar	ouder dan 16
1.605	2.852	9.698	1.100	1.839	9.742
totaal 14.155			totaal 12.681		

De 36 (sub)regio's die rapporteerden over de behaalde resultaten afgezet tegen voorgenomen doelen, hebben ook voor het jaar 2005-2006 streefdoel geformuleerd. Opvallend is dat deze regio's voor 2005-2006 een hoger aantal voortijdig schoolverlaters incalculeren dan de feitelijke realisatie in het rapportagejaar 2004-2005. Als streefdoel voor de herplaatsing wordt een verbetering met 36% nagestreefd ten opzichte van de feitelijke realisatie in het rapportagejaar 2004-2005. De verwachte toename van het aantal voortijdig schoolverlaters wordt daarbij door bepaalde regio's beargumenteerd op basis van een verbeterde melding en registratie.

geformuleerde streefdoelen voor 2005-2006					
aantal voortijdig schoolverlaters			aantal herplaatst		
jonger dan 16	16 jaar	ouder dan 16	jonger dan 16	16 jaar	ouder dan 16
3.079	4.454	25.060	1.547	2.765	12.972
totaal 32.593			totaal 17.284		

Samenvattend overzicht van de aantallen voortijdige schoolverlaters en de gerealiseerde herplaatsingen in schooljaar 2004-2005

overzicht van de aantallen voortijdige schoolverlaters en de gerealiseerde herplaatsingen in schooljaar 2004-2005	volledig leerplichtige leerlingen	partieel leerplichtige leerlingen	niet leerplichtige leerlingen	onbekend	opgave totaal
aantal ingeschreven leerlingen op 1-10-2004	791.509	240.403	253.377		1.285.289
aantal ingeschreven leerlingen in vo	719.634	153.282	11.023		883.939
aantal ingeschreven leerlingen in BVE	71.875	87.121	242.354		401.350
aantal oude voortijdige schoolverlaters	2.156	1.889	40.478	986	45.509
aantal nieuwe voortijdige schoolverlaters	4.725	7.187	44.430	621	56.963
totaal aantal voortijdige schoolverlaters	6.881	9.076	84.908	1607	102.472
<i>percentage nieuwe vsv-ers (als % van het aantal ingeschreven leerlingen)</i>	1%	3%	18%		4%
<i>percentage nieuwe vsv-ers (als % van het totaal aantal vsv-ers)</i>	69%	79%	52%		56%
aantal oude voortijdige schoolverlaters waarvan bekend is dat ze afkomstig zijn uit v(s)o					12.362
aantal oude voortijdige schoolverlaters waarvan bekend is dat ze afkomstig zijn uit BVE (MBO+VE)					13.063
aantal nieuwe voortijdige schoolverlaters waarvan bekend is dat ze afkomstig zijn uit v(s)o					16.960
aantal nieuwe voortijdige schoolverlaters waarvan bekend is dat ze afkomstig zijn uit BVE (MBO+VE)					25.243
aantal herplaatste voortijdige schoolverlaters	1.745	3.245	21.422	2.994	29.406
aantal herplaatsingen waarvan bekend is dat de jongeren zijn herplaatst naar regulier onderwijs					14.422
aantal herplaatsingen waarvan bekend is dat de jongeren zijn geplaatst in een traject met als hoofddoel werk					11.041
aantal herplaatsingen waarvan bekend is dat de jongeren zijn geplaatst in opvang					426
aantal prioritaire nieuwe voortijdige schoolverlaters	1.957	2.806	9.715	1.264	15.742
aantal prioritaire oude voortijdige schoolverlaters	616	467	10.416	105	11.604
totaal aantal prioritaire voortijdige schoolverlaters	2.573	3.273	20.131	1.369	27.346
<i>percentage prioritaire voortijdige schoolverlaters (als % van het aantal voortijdige schoolverlaters)</i>	37%	36%	24%		27%
aantal herplaatste prioritaire voortijdige schoolverlaters	1.049	1.393	4.986	831	8.259

7. Beschikbare middelen voor de aanpak van het voortijdig schoolverlaten

Elk jaar maken de regio's in hun rapportages zichtbaar welke middelen zij in kunnen zetten bij de aanpak van voortijdig schoolverlaten en op welke taakonderdelen zij dat doen.

De aanpak van het voortijdig schoolverlaten wordt door de regio's uit verschillende bronnen bekostigd: naast de rijksbijdrage voor de RMC-functie die de regio's jaarlijks ontvangen kunnen zij in meer of mindere mate (afhankelijk van de regio) beschikken over middelen uit het Gemeentelijk Onderwijsachterstandenbeleid (GOA), het Grote Steden Beleid (GSB) en gemeentelijke middelen.

De feitelijke kosten voor de aanpak van het voortijdig schoolverlaten liggen hoger dan waarover de regio's rapporteren. Zo vallen de middelen die overige (samenwerkings)partijen binnen de context van de eigen opdracht (bijv. ESF-middelen door het onderwijs, budgetten van jeugdzorg, etc.) inzetten ten behoeve van de doelgroep jongeren buiten het kader van de rapportage door de contactgemeenten.

Er waren 11 (sub)regio's die geen gegevens konden leveren over de omvang van de eigen middelen.

In het rapportagejaar 2004-2005 hadden de RMC-regio's ongeveer 5% meer gelden beschikbaar ten opzichte van het rapportagejaar 2003-2004. Voor hun aanpak van het voortijdig schoolverlaten hadden zij in 2004-2005 de beschikking over totaal €46.127.379. De rijksbijdrage, specifiek bedoeld voor de uitoefening van de taken van de RMC-functie, betreft 32% van dit bedrag. De bijdrage aan het totaalbudget uit GOA-middelen was 17%, uit de GSB-middelen specifiek bedoeld voor de aanpak van voortijdig schoolverlaten 24% en uit de algemene GSB-middelen 3%. Uit overige gemeentelijke middelen werd voor 24% bijgedragen aan het totaal beschikbare budget van de regio's. Het relatieve aandeel van GSB-middelen en overige gemeentelijke middelen is min of meer gelijk gebleven. Het relatieve aandeel aan GOA-middelen is verminderd ten opzichte van het vorig rapportagejaar (van 22% naar 17%) terwijl dat van de rijksmiddelen RMC is toegenomen (van 26% naar 32%). In hun rapportages hebben de regio's voor 97% (vorig rapportagejaar: 90%) van de beschikbare middelen een indicatie gegeven op welke begrotingsposten deze middelen werden ingezet.

Eén regio kon door de keuze voor een samenwerkingsproject, waarbij meerdere partijen hun financiële bijdrage leveren aan de gezamenlijke aanpak van het voortijdig schoolverlaten, geen specificatie leveren van de inzet van de rijksbijdrage RMC. Van de regio's die wel informatie verstrekt hebben over de omvang van de eigen middelen, konden drie regio's die inzet van hun eigen middelen niet nader specificeren. Voor zover de verdeling van de middelen wel bekend was, is deze gespecificeerd in de hier volgende tabel.

	coördinatie	administratie	trajectbegeleiding	registratie	netwerk	projecten	overig	reservering	totaal bekend
eigen middelen	2.527.144	1.652.802	10.834.101	1.639.627	1.805.624	11.213.417	823.848	24.809	30.521.372
rmc middelen	2.938.230	1.341.405	5.870.622	1.214.484	530.106	1.807.518	565.243	51.294	14.318.902
totaal	5.465.374	2.994.207	16.704.723	2.854.111	2.335.730	13.020.935	1.389.091	76.103	44.840.274
in %	12	7	37	6	5	29	3	<1	

Ten opzichte van het vorig rapportagejaar hebben zich in de inzet van de middelen geen grote verschuivingen voorgedaan. De enige post waar dit wel voor geldt is 'reservering'; werd vorig jaar nog €864.381 door de regio's opgegeven als zijnde reservering, nu is dit met €76.103 beduidend minder en een fractie van het totaal beschikbaar budget.

Inzet van middelen op preventieve activiteiten en opvang.

Over 2004-2005 rapporteerden 31 (sub)regio's dat zij middelen hebben ingezet voor preventieve activiteiten en/of opvang. De RMC-functie blijkt (in toenemende mate) in een aantal regio's een belangrijke partij te zijn voor het (mede)financieren van activiteiten die anders wellicht niet zouden worden uitgevoerd. In het rapportagejaar werd door de rapporterende regio's €1.624.221 ingezet ten behoeve van preventieve activiteiten dan wel opvangvoorzieningen van jongeren. Dit betekent voor het tweede achtereenvolgende jaar een stijging (vorig rapportagejaar €1.448.513, het jaar daarvoor €1.217.976)

De specifiek genoemde inzet voor opvangvoorzieningen bedroeg €191.983, hetgeen een beduidende vermindering is ten opzichte van het vorige rapportagejaar toen de regio's nog opgaven €303.885 aan deze activiteiten (mede) te betalen.

Een aantal regio's investeert middelen in een zo goed mogelijke (begeleiding van) de overgang van vmbo naar mbo. Men geeft aan hiervoor in totaal €64.360 in te zetten. Eén regio geeft aan middelen in te zetten voor de regionalisering van de leerplichtfunctie gericht op het VO en ROC in de betreffende regio. Het gaat hierbij om een bedrag van €111.363 voor begeleiding en administratieve ondersteuning. Sommige regio's kiezen voor een preventieve inzet op dreigende uitvallers in VO en ROC en zetten daar in totaal €129.165 op in. Strikt genomen zouden de beide boven genoemde voorbeelden tot de normale verantwoordelijkheid van respectievelijk de

gemeenten en de betrokken scholen horen, maar blijkbaar is de inzet vanuit de RMC nodig om deze activiteiten te kunnen realiseren.

8. Mogelijkheden van trajecten voor voortijdig schoolverlaters

Wijze van trajectbegeleiding

De RMC-functie heeft als een belangrijke opdracht het terugleiden van de voortijdige schoolverlaters op een traject naar een startkwalificatie.

De rijksoverheid onderkent het belang van goede trajectbegeleiding en heeft de regio's specifiek voor dit doel middelen toegekend.

Alle regio's werken volgens een eigen trajectbegeleidingsmodel, waarin specifieke trajectbegeleiding aan de voortijdige schoolverlater wordt geboden. Deze modellen kennen (idealiter) een aantal hoofdkenmerken: het werven van jongeren (de opsporing van voortijdige schoolverlaters c.q. het contact leggen met gemelde voortijdige schoolverlaters), de intake, vormen van aanbodversterking, bemiddelingstaken, het opstellen van een handelingsplan, het sluiten van een trajectovereenkomst met de jongere en nazorgactiviteiten na plaatsing in een traject.

Op grond van de verschillende werkwijzen in de werkpraktijk kan een onderscheid gemaakt worden tussen twee vormen van begeleiding, namelijk persoonlijke trajectbegeleiding en administratief case-management.

Onder persoonlijke trajectbegeleiding verstaan we de één-op-één-begeleiding van een deelnemer door een professionele trajectbegeleider. Voorop staat het persoonlijke contact en de hulp die de begeleider kan bieden bij het nemen van hobbels en het maken van keuzes. Voor de rol van de begeleider is het van belang dat er een duidelijk plan gemaakt is voor de begeleiding begint.

Een andere veel minder intensieve en bewerkelijke manier om de voortgang van een jongere in een schoolloopbaan of traject te volgen is die van administratief case-management.

Het case-management kan zich uitsluitend richten op risicoleerlingen, hetzij op grond van een bepaald vastgesteld risicokenmerk (afgebroken opleiding, persoonskenmerken, thuissituatie), hetzij op grond van feitelijk opgetreden problemen (verzuim, schooluitval, criminaliteit, hulpvraag). Het gaat er in deze gevallen omde jongere te volgen met behulp van een administratief monitoringssysteem.

Algemene en overeenkomende kenmerken van vrijwel alle modellen zijn dat er gewerkt wordt met een intakeprocedure waarin het probleem van de voortijdige schoolverlater wordt geanalyseerd en mogelijke oplossingen in de richting van een startkwalificatie of een traject naar werk worden bekeken. In overleg met de jongere wordt een definitieve oplossing bepaald en wordt de jongere in een traject geplaatst. In het traject is er altijd sprake van een vorm van begeleiding van de jongere, waarin zicht wordt gehouden op de voortgang en het bereiken van het resultaat. Voorbeelden hiervan zijn:

- . de aanpak vindt plaats per gemeente;
- . modellen waarin geen sprake is van één loket. De leerplichtambtenaren van de woongemeenten zijn de poortwachters en houden het overzicht over de totale groep tot 23 jaar;
- . modellen waarin meerdere partijen (leerplichtambtenaren en andere partijen voor de partieel leerplichtig en bovenleerplichtige uitvallers) de rol vervullen van poortwachters en trajectbewakers;
- . modellen waarin een RMC-adviesteam de spin in het web is;
- . er is sprake van één centrale regionale regie via een regionaal bureau leerlingzaken;
- . het model van de 1-loket-functie (al dan niet virtueel) als kader voor de trajectbegeleiding is sterk in opkomst.

Prioriteiten binnen het totale bestand van voortijdig schoolverlaten

Inzet van maatregelen voor de prioritaire doelgroep

Binnen de groep van nieuwe voortijdige schoolverlaters die zijn herplaatst, behoorde in het rapportagejaar 37% tot de prioritaire doelgroep. Van de groep oude voortijdige schoolverlaters (dus zij die in een vorig schooljaar uitvielen en werden geregistreerd) en die in het rapportagejaar werden herplaatst, behoorde 20,5% tot de prioritaire doelgroep. In 35 (sub)regio's zijn speciale projecten en trajecten ingezet. De inzet vertaalt zich met name in extra aandacht bij opsporing, intake en trajecten/trajectbegeleiding.

Bij opsporing en intake zien we vormen van snelle actie (quick response) op meldingen door bijvoorbeeld partijen als leerplicht, schoolconsultatieteams of andere multidisciplinaire teams. In samenhang met preventieve activiteiten in het onderwijs worden potentiële uitvallers in een vroeg stadium gemonitord zodat bij feitelijke uitval direct actie kan worden ondernomen.

Ook zijn er regio's die voor deze groep aangepaste werkrouines hebben: meestal wordt een voortijdige schoolverlater eerst schriftelijk benaderd, in het geval van prioritaire voortijdige schoolverlaters hanteren sommige regio's de werkwijze om deze jongeren direct op te roepen voor een gesprek.

Elke overgang van schoolsoort naar schoolsoort is een potentieel risicomoment voor de schoolloopbaan. Zeker bij de overgang van vmbo naar mbo zijn daarom extra inspanningen zinvol. Een aantal regio's zet daar preventieve acties in waarbij de gehele groep schoolverlaters uit het vmbo wordt gescreend op daadwerkelijke vervolgschoolkeuze/inschrijving. Daarnaast zijn er specifieke aanpakken waarbij in de maand mei door

contacten met schooldecanen vormen van preventieve bemiddeling worden ingezet of waarbij voor potentiële uitvallers vormen van warme overdracht vanuit het vmbo naar het ROC is gerealiseerd. Een aantal regio's heeft sterk ingezet op het sluitend maken van de registratie en op wekelijkse controles van het leerplichtsysteem op voortijdig schoolverlaten.

Bij de intake en trajectbegeleiding wordt de zogenaamde quick response ook zichtbaar in de aanpak; in sommige regio's is speciaal voor de groep prioritaire voortijdige schoolverlaters binnen twee weken trajectcapaciteit beschikbaar en geniet deze groep voorrang bij trajectbegeleiding en behandeling. Voorts zijn in een aantal regio's extra voorzieningen gerealiseerd ten aanzien van het uitvoeren van individuele screeningsonderzoeken (waaronder beroepskeuze- en intelligentietesten).

In een aantal gevallen zijn er in samenwerking met het onderwijs speciale opvangvoorzieningen (voortgezet onderwijs) of speciale instaprojecten (ROC) gerealiseerd. Daar waar de samenwerking met partijen speciaal gericht is op de doelgroep deze ondermeer vorm door de instelling van regionale zorgteams, regie- of coördinatiepunten risicjongeren en de opzet van jongerenloketten, waarbij partijen op het terrein van arbeid en inkomen zijn betrokken. Binnen bijvoorbeeld de werkwijze van jongerenloketten zijn er regio's die de organisatie zo hebben vormgegeven dat jongeren uit de prioritaire doelgroep nimmer gebruik kunnen maken van voorzieningen van de gemeentelijke sociale dienst en het CWI wanneer niet eerst gesprekken hebben plaatsgevonden met een RMC-functionaris.

Inzet van maatregelen voor de voortijdige schoolverlaters uit de ESF-vsv projecten

Naast de voortijdige schoolverlaters in de prioritaire doelgroep besteden 17 (sub)regio's ook aan andere voortijdige schoolverlaters extra aandacht.

In de genoemde voorbeelden zijn parallellen te onderscheiden ten opzichte van de groep prioritaire voortijdig schoolverlaters, hoewel de regio's (conform de verantwoordelijkheidsverdeling) de doelgroep ESF-jongeren binnen het mbo overwegend beschouwen als vallend onder de verantwoordelijkheid van het betreffende ROC of AOC dat voor deze groep jongeren Europese subsidie ontvangt..

Specifiek voor deze groep zijn de gerapporteerde verbeterde afspraken met ROC's en CWI's ten aanzien van melding en doorgeleiding van de jongeren, evenals de speciale aandacht voor leerplichtige voortijdige schoolverlaters in de BVE-sector. Evenals in het vorige rapportagejaar gaat de aandacht bij de aanpak uit naar geïntegreerde trajecten educatie/beroepsonderwijs, inkoop van maatwerktrajecten en het via intensieve contacten en persoonlijke begeleiding doorplaatsen naar bestaande arbeidsplaatsen of vervolgopleiding.

Andere specifieke doelgroepen

Daarnaast hebben 9 (sub)regio's aangegeven voor bepaalde groepen extra activiteiten ingezet te hebben. De activiteiten worden daarbij o.a. gericht op kwetsbare jongeren in de overgang van voortgezet onderwijs naar mbo, voortijdige schoolverlaters die zich melden bij het CWI en op jongeren waarvan de registratie voor regio's een probleem blijft vormen: de zgn. nieuwe vestigers c.q. jongeren waarvan bij de RMC-functie het opleidingsniveau niet bekend is.

Succesvolle ontwikkelingen

Elk jaar rapporteren de regio's over hun knelpunten en succesfactoren bij de aanpak van het voortijdig schoolverlaten. Naast melding en registratie wordt daarbij gerapporteerd over de trajecten en trajectbegeleiding, de doorverwijzing en de herplaatsing. In het onderhavige rapportagejaar maken 29 (sub)regio's melding van gerealiseerde successen op het terrein van trajecten/trajectbegeleiding, 7 (sub)regio's hebben een verdere vooruitgang geboekt op het terrein van de doorverwijzing en 8 (sub)regio's noemen specifieke successen in de herplaatsing van de voortijdige schoolverlaters.

Meerdere regio's melden als een gunstige randvoorwaarde het extra beschikbaar gestelde (rijks)budget voor trajectbegeleiding. Daarnaast zijn er regio's die melden dat andere partijen hun formatie op orde hebben gebracht (bijvoorbeeld leerplicht maar ook bijvoorbeeld verbeterde begeleiding van jongeren in het onderwijs) zodat de RMC-trajectbegeleiding zich kan concentreren op haar kerntaken.

Meerdere regio's maken melding van de uitbreiding van de beschikbare trajectbegeleiding of de start van specifieke trajectbegeleidingactiviteiten gericht op een bepaald deel van de regio of een bepaalde doelgroep. Deze regio's geven aan dat hierdoor meer voortijdig schoolverlaters in beeld komen of dat er bijvoorbeeld effectief meer begeleidingscontacten zijn met bovenleerplichtige voortijdige schoolverlaters.

Een aantal regio's geeft aan dat uit de resultaten (een hoger herplaatsingsresultaat) de verstevigde inzet af te leiden valt. Ook geeft een regio aan dat het resultaatgericht werken van het team trajectbegeleiders een goede werking heeft gehad ten aanzien van recidive omdat relatief weinig jongeren terugkeren in de werkportefeuille

van de trajectbegeleiders. In een aantal gevallen is sprake van een outreachende aanpak waarbij via huisbezoeken zoveel mogelijk jongeren getracht wordt te bereiken.

Eén regio maakt melding van een gerichte, individuele benadering van werkende partiel leerplichtigen die worden verplicht tot het volgen van een bbl-opleiding op een cursus naast het werk.

Sommige provincies spelen (evenals in de rapportage over het vorig verslagjaar werd vermeld) een belangrijke aanvullende rol; een regio maakt melding van het feit dat dankzij provinciale subsidie een aanzienlijke versterking is bereikt in de (preventieve) aanpak van de 16 en 17-jarigen.

Ook geven regio's aan te investeren in het aantrekken van specifieke deskundigheid en deskundigheidsbevordering van hun reeds aangestelde medewerkers en daar baat bij te hebben in de aanpak. Zo worden belangrijke te ontwikkelen of ontwikkelde deskundigheden genoemd als: methodisch werken op uitvoeringsniveau, ontwikkelen van competenties die liggen op het gebied van het terugleiden naar onderwijs en/of toeleiden naar de arbeidsmarkt en het ontwikkelen van een attitude die past bij vraaggericht en cliëntgeoriënteerd werken. In sommige gevallen wordt bij de scholing gebruik gemaakt van regio-overstijgende overleggen zoals een provinciaal trajectbegeleidersoverleg.

Naast de deskundigheidsbevordering van de uitvoerenden verbeteren steeds meer regio's de eigen werkorganisatie (door uniforme routines en protocollen, maar ook door een betere kantoorbezetting en afstemming tussen front-office en back-office) en wordt het areaal aan bruikbare instrumenten en technieken uitgebreid. Zo wordt bijvoorbeeld aangesloten bij het communicatiegedrag van jongeren door hen te benaderen via sms-berichten. Ook hebben de uitvoerenden bijvoorbeeld meer professionele hulpmiddelen beschikbaar zoals testprogramma's en beroepskeuzeprogramma's die via de computer kunnen worden uitgevoerd. Daarnaast wordt ook melding gemaakt van bijvoorbeeld volgsystemen met rapportagestructuur waardoor men beter kan bijsturen, verantwoorden en kan leren van de eigen prestaties.

In toenemende mate is sprake van een samenwerking met partijen als CWI en gemeentelijke sociale diensten waarbij een beter gebruik wordt gemaakt dan voorheen van de mogelijkheid reïntegratietrajecten in te zetten. Meerdere regio's melden dat de gemeenten in hun regio's (GSD-) middelen ter beschikking stellen om jongeren tot 23 jaar in trajecten te plaatsen. Een voorbeeld hiervan is de Jongerenwerkplaats, waarvan de ontwikkeling in subregio hoopvolle perspectieven biedt als plaats voor een zinvolle dagbesteding en het opdoen van werkervaring voor de moeilijkste doelgroep (die niet naar school wil/kan). Ook worden zogenaamde WNK-trajecten genoemd waarbij risicjongeren vaardigheden aanleren.

Ook de vorming van jongerenloketten en de daaruit volgende slagvaardigheid en verbeterde inzet van mensen en middelen wordt door een aantal regio's genoemd als belangrijke succesfactor.

Het beter structureren van de samenwerking en het maken van werkafspraken (bijvoorbeeld rond het 'binnenboord' houden van jongeren in het ROC of de werking van zorgstructuren in het onderwijs) ligt volgens een aantal regio's aan de basis van hun successen. Zo meldt een regio de bundeling van alle trajecten voor (potentiële) voortijdig schoolverlaters binnen één samenwerkingsverband. Maar ook aan de verbetering van en samenwerking met de zorgstructuren in het onderwijs wordt door regio's deelgenomen; een regio meldt een sterke verbetering door deskundigheidsbevordering van zorgcoördinatoren in het voortgezet onderwijs, de start van zorgstructuren in havo/vwo zoals die ter plaatse reeds aanwezig zijn voor het vmbo en verbeteringen in de zorgstructuur van het ROC in de betreffende regio. Daarnaast worden speciaal opgezette oriënterende trajecten binnen het mbo genoemd voor uitvallers die geen enkel idee hebben over hun mogelijkheden en toekomstwensen.

In een aantal regio's is de opvangcapaciteit voor jongeren toegenomen door de realisatie van bijvoorbeeld time-outvoorzieningen door het onderwijs en zijn in sommige gevallen meer mogelijkheden gekomen door een stijging van het aantal leerbanen. Daarbij heeft bijvoorbeeld samenwerking met MKB geleid tot een gerichte matching tussen jongeren en vacatures bbl. Ook met de geschapen mogelijkheid voor instroom in de Brede Assistentopleiding in het mbo is voor een aantal regio's de effectieve plaatsingsmogelijkheid voor voortijdig schoolverlaters toegenomen.

Knelpunten in trajecten voor voortijdige schoolverlaters

In 25 (sub)regio's wordt melding gemaakt van knelpunten in het feitelijk aanbod van trajecten en aan voortijdige schoolverlaters. Knelpunten in de doorverwijzing zijn er bij 7 (sub)regio's en 14 (sub)regio's hebben specifieke problemen in de herplaatsing van de voortijdige schoolverlaters.

Ondanks de soms gesignaleerde goede samenwerking met partijen op het terrein van werk en inkomen zijn er nog steeds regio's die kampen met onwilligheid of gebrek aan beleidsmatige, praktische aandacht bij deze partijen voor de aanpak van voortijdig schoolverlaten. Vier regio's maken hier expliciet melding van.

Meerdere regio's geven aan voorzieningen te missen voor leerplichtige jongeren die (op het niveau van het vmbo) uitvallen, waarbij sprake is van een mogelijke oplossing richting arbeidsmarkt, maar waar betrokkene nog te jong voor is. Men zou graag beschikken over voorzieningen waarbij arbeidstraining en arbeidsoriëntatie

gegeven kan worden aan de doelgroep die niet meer kan en wil leren, maar ook nog niet toe is aan feitelijke arbeid.

Regio's signaleren, net als in vorige rapportages, dat nog immer de inrichting van de beroeps- en schoolkeuze voor jongeren bij de overgang van vmbo naar mbo (en voorafgaand daaraan) van een onvoldoende niveau is en daarmee uitval genereert die voorkomen had kunnen worden.

De teldatum van 1 oktober die geen beletsel zou mogen vormen voor tussentijdse instroom, blijkt in een aantal regio's nog steeds door ROC's opgevoerd te worden als beperkende factor. Negenmaal wordt deze belemmering genoemd (vorig rapportagejaar 13 maal).

Het veruit grootste knelpunt is echter het ontbreken van voldoende leerwerkplekken voor jongeren die een bbl-traject willen volgen. Dit probleem wordt tien keer in rapportages aangekaart, waarbij daarnaast in een enkel geval de houding van bepaalde ROC's wordt gelaakt; voor jongeren die een bbl-traject willen volgen en op 1 september nog geen praktijkovereenkomst hebben, bestaat de mogelijkheid om in afwachting daarvan een begin te maken met de opleiding met als uiterlijk moment december. Jongeren die daarin niet slagen, zijn per dat moment voortijdig schoolverlater. Als probleem wordt aangegeven dat het ROC het niet als haar taak beschouwt de jongere een leerwerkplek te vinden, maar ook niet als de jongere eenmaal als gevolg daarvan uitstroomt te voorzien in de mogelijkheid om in te stromen in een andere opleiding. Overigens geven sommige regio's ook aan bij de bol-opleidingen problemen te signaleren als gevolg van het ontbreken van stageplekken. Er zijn regio's die aangeven dat jongeren zich inschrijven bij een bol-opleiding omdat leerwerkplekken ontbreken, maar daar vervolgens rap afhaken vanwege het theoretisch karakter van de gekozen opleiding. Eén regio meldt expliciet een toename van de uitval uit de bol.

Sommige regio's signaleren, met als opgevoerde reden de teleurstellende ontwikkeling van de economie, een toename van de inschrijvingen in het onderwijs. Dit wordt gezien als enerzijds succesrijk, omdat jongeren een grotere kans maken op het behalen van een startkwalificatie, maar anderzijds als belemmering omdat opleidingen daarmee eerder 'vol' zijn en geen gelegenheid (kunnen) bieden aan jongeren die later willen instromen.

Net als in het vorig rapportagejaar wordt ook nu melding gemaakt van het feit dat bepaalde gewilde opleidingen voor wat betreft een aantal ROC's snel aan de maximale capaciteit zitten waardoor jongeren niet de opleiding van hun eerste keus kunnen volgen.

In een enkel geval wordt nog het ontbreken van een opvangvoorziening (gekoppeld aan een cluster 4) genoemd voor jongeren met gedragsproblemen. De toegankelijkheid van jeugdzorgvoorzieningen baart sommige regio's nog zorgen; men signaleert dat weliswaar in een aantal gevallen de wachtlijstproblematiek is afgenomen, maar dat het na indicering vaak zeer lang wachten is op daadwerkelijke hulpverlening. Ook de beperkte opvangcapaciteit voor jongeren met psychiatrische problemen of gedragsproblemen speelt een aantal regio's parten.

Nog immer blijkt de leeftijdsafgrenzing bij 18 jaar in het kader van de jeugdzorg een lastige factor te zijn evenals het tijdig kunnen aanpakken van jeugdige ex-delinquenten. Blijkbaar werken in een aantal gevallen reclassering en trajectbegeleiding onvoldoende samen c.q. ontbreekt tijdig de informatie over de jongere. Eén regio meldt dat jongeren tijdens hun detentie in een andere gemeente zijn ingeschreven en dat pas na opnieuw inschrijven in de oorspronkelijke woongemeente de draad weer kan worden opgepakt voor de toeleiding naar een startkwalificatie. Men zou hier graag een actievere, toezichhoudende rol van de Raad voor de Kinderbescherming zien.

Naast de in een aantal regio's genoemde knelpunten die betrekking hebben op de onvoldoende aanwezigheid van voorzieningen worden ook knelpunten genoemd over de doelgroep voortijdig schoolverlaters, de jongeren zelf. Sommige regio's noemen de in aantal toenemende groep jongeren waarbij sprake is van complexe problematiek o.a. door middelengebruik (drugs en alcohol). Ook blijken er nog steeds groepen jongeren te zijn die als zij uitvallen niet blijken te beschikken over de eigenschappen die nodig zijn voor een succesvolle (school)loopbaan, zoals motivatie en een bepaald dagritme. Ofwel is eerder niet gewerkt aan het bevorderen van deze eigenschappen ofwel de jongeren is deze 'ergens onderweg' verloren.

Het blijkt ook dat een grote groep jongeren onvoldoende beseft dat nu ongekwalificeerd gaan werken op termijn negatieve effecten kan hebben. Eén regio suggereert wetgeving die werkgevers zou moeten verplichten tot het aanbieden van en effectief ondersteunen bij scholing op startkwalificatieniveau indien zij ongekwalificeerde werknemers in dienst nemen.

In bepaalde regio's wordt gesignaleerd dat opvallend veel jongeren financiële problemen hebben; werken wordt dan bittere noodzaak. De terugkeer naar onderwijs wordt al helemaal niet bevorderd door het feit, volgens één van de rapporterende regio's, voortijdig schoolverlaters die eenmaal weer op het spoor gezet in januari zich weer aanmelden bij een ROC 7/12^c van het lesgeld verschuldigd zijn. Voor jongeren met financiële verplichtingen

(zoals huur, etc.) is het soms lastig om van studiefinanciering rond te komen zodat zelfs als herplaatsing is gelukt de uitval weer op de loer ligt.